

URIERUL UCRAINEAN

Serie nouă, nr. 363-364 / iulie 2018

Luptați și veți învinge!

M. Ubravsky

Revistă a Uniunii Ucrainenilor din România

După cum transmite Agenția UNIAN, președintele Petro Poroshenko speră că Sinodul Patriarhiei Ecumenice va lua o hotărâre pozitivă în problema acordării Tomosului de autocefalie Bisericii Ortodoxe Ucrainene și face apel la ucrainenii din întreaga lume să se roage împreună cu Ucraina în acest sens.

Această victorie a Ucrainei nu înseamnă doar eliberarea pământului ucrainean de sub dominația Bisericii Ortodoxe Ruse. Este o victorie și

tea să i se acorde autocefalie Bisericii Ortodoxe din Ucraina și roagă Parlamentul să susțină acest demers.

La 19 aprilie, Rada Supremă a adoptat o hotărâre prin care susține apelul Președintelui către Patriarhatul Ecumenic privind acordarea Tomosului de autocefalie Bisericii Ortodoxe din Ucraina.

La 22 aprilie, Sfântul Sinod al Patriarhiei Ecumenice a luat în discuție apelul Preșe-

UCRAINA ESTE APROAPE DE OBȚINEREA TOMOSULUI

faptul că, pentru prima dată după mai bine de 300 de ani, în Ucraina a apărut o șansă reală de a se crea Biserica Ortodoxă Autocefală.

„Și noi ne rugăm – a spus președintele Poroshenko – ca Dumnezeu să ne dăruiască acest Tomos până la împlinirea a 1030 de ani de la creștinarea Rus-Ucrainei de către sfântul cneaz Volodymyr întocmai cu apostolii. Și vă rog și pe voi, dragi frați și surori, să vă rugați cu noi. Pentru că prin rugăciune comună se pot realiza minuni“.

Președintele a reamintit faptul că imediat după Paști, la 9 aprilie, cu ocazia vizitei sale la Istanbul, s-a adresat Patriarhului Bartolomeu.

El și-a exprimat convingerea că Ucraina și-a dobândit dreptul de a avea o biserică unică proprie căci a plătit pentru aceasta un preț scump.

„Aș fi foarte fericit ca să se întâmple acest lucru. Și cred că îl vom atinge în scurt timp“, a adăugat președintele.

După cum a informat Agenția UNIAN, la 17 aprilie, cu ocazia întâlnirii cu liderii fracțiunilor parlamentare, președintele a declarat că, împreună cu ierarhii Bisericii Ortodoxe Ucrainene Autocefale au hotărât să se adreseze oficial Patriarhului Ecumenic Bartolomeu I cu rugămin-

dintelui Ucrainei privind acordarea autocefaliei.

La 15 mai, Petro Poroshenko a declarat că Ucraina este „foarte, foarte aproape“ de obținerea Tomosului.

„Sper – a spus președintele – că, undeva în ceruri, sufletul mitropolitului Vasyli Lypkivskyi, cel care, cu o sută de ani în urmă, a ridicat problema autocefaliei aude rugăciunile noastre către Dumnezeu pentru acordarea Tomosului Bisericii noastre ortodoxe autocefale independente, și ce e mai important, ucrainene“.

„Drumul ucrainenilor spre Dumnezeu nu trebuie să treacă prin Moscova. Noi avem alt drum. Sunt convins că Tomosul de autocefalie a Bisericii ucrainene va desăvârși independența și neatârarea Ucrainei în dimensiunea ei spirituală. El va consolida și securitatea noastră națională, deoarece va slăbi în mod automat influența țării agresoare asupra treburilor interne ale Ucrainei“, a spus președintele Poroshenko.

Așadar, Ucraina promovează politica îndreptată spre restabilirea și păstrarea memoriei istorice a poporului ucrainean, spre asigurarea respectării idealurilor umanismului și democrației, a drepturilor și libertăților omului.

Din agenda
deputatului UUR

pag. 2

Conferință model a UUR

pag. 3

Acțiunile din luna iunie
organizate de filiala
Satu Mare a UUR

pag. 4

Festivalul ucrainenilor
la Ploști

pag. 5

Festivalul pentru copii
și tineret „Timotei
Popovici“ din Banat

pag. 6

Oaspeți din Ucraina în vizită
la sediul UUR
din Baia Mare

pag. 7

„Zestrea strămoșească
ucraineană“

pag. 8

Proiectul național „100 de
năfrămuțe“ la centenară

pag. 9

Excursie în Ucraina

pag. 11

Din agenda deputatului UUR

Sesiunea a 4-a a actualei Legislativului a Parlamentului României s-a prelungit cu o Sesiune Extraordinară ce a durat 18 zile. Amânarea intrării în vacanță parlamentară a fost benefică pentru activitatea deputatului nostru, în primul rând prin șansa de a insista ca proiectul de lege care ne interesa în mod deosebit, al Zilei limbii ucrainene, să nu fie amânat pentru Sesiunea din toamnă, cum se prefigura inițial.

LEGEA A FOST ADOPTATĂ!

Începem deci cu vestea cea bună. A fost adoptat cu o majoritate covârșitoare de voturi Proiectul de lege privind instituirea Zilei Limbii Ucrainene. Despre parcursul legislativ al acestui proiect al deputatului nostru, dl Nicolae Miroslov Petrețchi, am informat cititorii ori de câte ori se mai finaliza câte o etapă. Perspectivele păreau limpezi, cu atât mai mult cu cât în anii anteriori proiecte similare fuseseră adoptate fără probleme. Nu aceeași a fost situația acum.

Cititorii cunosc că relațiile interstatale dintre România și Ucraina cunosc o oarecare răcire – temporară, sperăm! – și că anumite evenimente din țara vecină au dat apă la moară scepticilor față de această prietenie. Era previzibil că anumite incidente vor fi speculate de amatorii de politică extremistă, ceea ce s-a și întâmplat. Anticipând posibilitatea unor derapaje, mai ales după opoziția vehementă față de proiect exprimată în Comisia pentru cultură, arte și mijloace de informare de deputatul PSD de Galați, Nicolae Bacalbașa, deputatul nostru a purtat, până la dezbaterile în Plenul Camerei, mai multe discuții lămuritoare cu colegii din diferite partide. În aceste dialoguri, dl Petrețchi a accentuat pe încrederea că politica externă a României nu se va lăsa antrenată într-o competiție a practicilor negative în domeniul drepturilor și libertăților fundamentale, ci, dimpotrivă, își va păstra statutul de exemplu al bunelor practici. Deputatul UUR mai amintea în aceste convorbiri că proiectul de lege privește nu drepturi oarecari, conjuncturale, ci „drepturi fundamentale, imuabile și universale”.

Opiniile exprimate prealabil ședinței au fost întărite prin următoarea alocuțiune – concisă, conform cutumei – rostită de la tribuna Plenului:

„Susțin proiectul de lege privind instituirea Zilei Limbii Ucrainene nu numai pentru că sunt reprezentantul acestei comunități etnice. Îl susțin așa cum voi susține orice proiect în folosul culturii.

Limba maternă reprezintă infrastructura fiecărei culturi naționale, iar pluralismul și diversitatea culturilor naționale alcătuiesc cultura universală. Sper că prin votul Domniilor Voastre veți încuraja încă un mic pas spre cultura universală”.

Tactica parlamentară a dat rezultate. Deși unele proiecte sunt votate fără dezbateri, pe

marginile proiectului așa-zisei „Legi Petrețchi” au mai luat cuvântul 8 deputați, de pe poziții destul de diferite.

Astfel, deputatul PSD Nicolae Bacalbașa a anunțat: „indiferent de votul partidului o să votez împotriva” și că „un astfel de proiect este o rușine la adresa românilor din diaspora”. Împotriva legiferării unor zile ale limbilor minorităților s-a pronunțat și deputatul USR Tudor Benga. Mai nuanțați, liberalii Victor Paul Dobre, Daniel Gheorghe Andrei și deputatul UDMR Marton Arpad, au făcut distincție între reproșurile pe care le au la adresa unor întâmplări din Ucraina și proiectul de lege în discuție, pe care-l vor accepta. Interesantă a fost și declarația deputatului PMP Constantin Codreanu: „Oricât de tentant ar fi să votăm împotriva, PMP o să susțină proiectul”.

Răspicat s-au pronunțat pentru susținerea proiectului dl Varujan Pambuccian, din partea GPMN și Florea Damian (PSD), ambii punând accentul și pe „aportul deputatului Petrețchi”.

ECOURI LA LEGEA „PETREȚCHI”

Merită semnalat că adoptarea „Legii de instituire a Zilei Limbii Ucrainene” a avut ecouri inclusiv în presa locală de limba română. Deputata PSD, Mirela Furtună, a făcut o amplă declarație în Dobrogeanews din care spicuiam:

„Doresc să felicit membrii Comunității Ucrainenilor din România și să-i asigur de faptul că voi participa de fiecare dată la evenimentele organizate de această comunitate și de toate celelalte comunități etnice care încântă cu obiceiurile, cântecele și dansurile lor, cu minunatul lor port tradițional păstrat și transmis generație după generație (...).

În România, ucrainenii reprezintă cea de-a treia etnie după numărul de membri și, după cum știm cu toții, o sărbătoare importantă în viața comunității este determinată de sărbătorirea limbii materne, aceasta fiind în fapt, moștenirea sacră a unui popor care se transmite din generație în generație (...)

Inițiatorul acestei propuneri legislative, colegul nostru Nicolae Miroslov Petrețchi, ne-a povestit despre farmecul și originalitatea limbii ucrainene la un concurs de frumusețe a limbilor de la Paris din anul 1934 unde, limba ucraineană a ocupat un onorant loc doi după limba italiană la concursul celor mai melodioase limbi”.

DESPRE RUSCOVA ȘI NU NUMAI

În conformitate cu prevederile art.197 alin.(2) din Regulamentul Camerei Deputaților, deputatul UUR a adresat următoarea întrebare scrisă domnului Eugen Orlando Teodorovici, Ministrul Finanțelor Publice:

„Este cunoscut faptul că urmare aplicării legii 2/2018 a bugetului de stat privind echili-

brarea bugetelor locale pentru anul 2018, foarte multe comune au suferit pierderi semnificative, în special cele din zonele montane, aflate la granița României.

Exemplul concret îl regăsim în comuna Ruscova, județul Maramureș, localitate cu 5.537 de locuitori, 99% dintre aceștia fiind etnici ucraineni. Ca efect al aplicării prevederilor alin. 5 și 6 pentru UAT-uri prevăzute la alin.1, bugetul local se diminuează cu jumătate din excedentul UAT-urilor înregistrat la data de 31 decembrie 2016, cu alte cuvinte, pentru anul acesta, va fi diminuat cu 2.100 mii lei.

De menționat este faptul că localitatea avea la sfârșitul anului 2016 un excedent de 4.242.841,56 lei, aceasta sumă fiind alocată de la Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale pentru un proiect integrat pe măsura 322 „Renovarea, dezvoltarea satelor, îmbunătățirea serviciilor de bază pentru economia și populația rurală și punerea în valoare a moștenirii rurale” care se încadrează în Axa III – „Calitatea vieții în zonele rurale și diversificarea economiei rurale”, situație în care nu vorbim de sume din bugetul local sau provenite din alte surse bugetare, ci din fonduri europene.

Potrivit art.6, alin.3 lit.C: pentru echilibrarea bugetelor locale ale comunelor, diferența rămasă se utilizează în completarea veniturilor proprii în vederea unui buget minim de funcționare la nivelul sumei de 750 lei/locuitor.

Făcând un simplu calcul matematic, Ruscova are un număr de 5.537 locuitori, de unde rezultă suma de 4.052.750 lei necesară pentru o bună funcționare.

Totodată, prezenta lege mai menționează un aspect important și anume: pentru echilibrarea bugetelor locale, acolo unde aceste sume au fost mai mici (cazul comunei Ruscova, județul Maramureș), unde au fost diminuate din cauza excedentului de la sfârșitul anului 2016, provenit din fonduri europene, se vor asigura sume de la bugetul Consiliului Județean, potrivit aceluiași articol (art.6, alin.3 lit.c).

Pentru anul 2018 sunt în curs de desfășurare mai multe proiecte, în care Consiliul Local al Comunei Ruscova are calitatea de cofinanțator și anume: „Sală de sport școlară licitată prin CNI-termen execuție 2018”, „Modernizarea străzii în comuna Ruscova prin PNDL”, „Modernizarea Centrului de Permanență- prin PNDL”.

Față de această situație, vă solicit, domnule Ministru, să-mi comunicați măsurile ce vor fi luate de Ministerul pe care îl coordonați, ca până la următoarea evaluare să fie luate în calcul aceste neconcordanțe, iar sumele retrase nejustificat să fie restituite astfel, încât să poată să fie asigurată o funcționare corectă și egală cu celelalte localități”.

Observator

Am avut plăcerea de a efectua, în perioada 27-31 mai 2018, alături de alți colegi din cadrul organizației Uniunii Ucrainenilor din România, filiala București, o călătorie de care îmi voi aminti cu plăcere toată viața.

Am ajuns cu toții acolo unde fiecare iubitor de istorie a bătrânei Europe este damnat să poposească, fie și pentru câteva ore, în orașul Kiev, respectiv în locul unde fiecare persoană care înțelege istoria Ucrainei, etnic ucrainean sau nu – mormântul poetului național al Ucrainei, Taras

Șevcenko. Ca român, am fost mai mult decât extaziat să văd, la baza intrării în Muzeul Internațional „Taras Șevcenko“, statuia lui Nicoară Potcoavă (Ivan Pidkova), fost domnitor al Moldovei, dar și fost conducător al Armatei Cazacilor Zaporojeni de la Pragurile Niprului. Ca o ironie a sorții, cei doi sunt îngropați la o distanță mică unul de celălalt. Tot ceea ce am văzut că înconjoară mormântul lui Taras Șevcenko – stejarul plantat de apropiații lui, Niprul învolburat de existența sa milenară, copacii din jurul mormântului său, prea puțini, poate, în accepțiunea mea, pentru a simboliza cele câteva zeci de milioane de prieteni contemporani ai operei Marelui Cobzar, dar și onoarea supremă de care poate avea parte un adept al creației șevcenkiene – doamna director al Muzeului „Taras Șevcenko“ mi-

Jurnal de călătorie

a reținut pentru arhiva instituției pe care o conduce, două dintre poeziile mele: „Gorganul lui Taras“, respectiv, „Scapă Doamne, Ucraina!“ – mă obligă în a omagia și studia în

continuare opera unui om care în toată creația sa a sintetizat, mai bine ca nimeni altul, dorința de emancipare a poporului ucrainean, înrobitor, ca și poporul român, vreme de sute de ani, intereselor unor vecini hrăpăreți, ce nu și-au construit politica decât pe expansiune teritorială, de multe ori în numele panslavismului (faceți o diferențiere clară

între panslavismul rusesc, de exemplu, bazat în primul rând pe ocupație și ulterior pe creație, cel puțin în ultimele trei secole și jumătate, și pansla-

vismul ucrainean, bazat exclusiv pe creație!). Ulterior despărțirii de marele Cobzar, pe care l-aș denumi, cu modestie, Marele Inițiat al Spiritului Ucrainean actual și de altădată, am ajuns în orașul Kiev, leagăn al unui mileniu de istorie medievală și contemporană a Europei.

Am văzut un oraș cu o bogată încărcătură istorică, cu biserica Mychailivskyi Sobor care te obligă la respect față de fenomenul ortodox nu doar din punctul de vedere al credinței, ci și din punctul de vedere al bunului gust în raport cu arhitec-

tura monumentului, atât cea interioară cât și cea exterioară, dar și o mică parte a vastului complex Lavra Pecerska, aflat, sper pentru cât mai puțin timp posibil, sub influența Bisericii Ortodoxe Ruse, influență posibilă, din păcate, și din cauza unor hatmani ucraineni trădători din cea de-a doua jumătate a secolului al XVII-lea – Iakiv Somko, Ivan Briuchovețkyi, Ivan Bezpalyi etc.

Am încheiat periplul meu prin Kiev cu dorința fermă de a reveni cât mai curând în capitala Ucrainei, pentru ca, stând o perioadă mai îndelungată de timp în acest oraș, să îl vizitez pe îndelete, spre a-i înțelege istoria zbruciumată la adevărata sa valoare. O istorie a unei țări adevărate pentru istorii adevărate!

Ionuț MUTU

Conferință model a UUR

Despre ceea ce vreau să scriu nu este atât de importantă conferința în sine, ci modul ei de desfășurare. Dând timpul înapoi, aș vrea să scot în evidență diferența. Nu de mult la Casa de Cultură Rădăuți s-a desfășurat Conferința județeană a filialei UUR, având ca scop prezentarea activității filialei de la ultima conferință, alegerea delegaților la Congresul Extraordinar de la Sighetu Marmăției, diverse.

S-a prezentat activitatea filialei, activitatea deputatului Nicolae Miroslov Petrețchi, raportul financiar – bugetul pe 2018. Din raportul de activitate voi spicui doar câteva lucruri. Cu prilejul sărbătoririi Zilei Educației s-au oferit tuturor copiilor ucraineni rechizite de bună calitate; au fost organizate două concursuri cu tema „Istorie și tradiții la ucraineni“ sub coordonarea doamnei inspector Lucia Mihoc; concurs de recitare a poeziei ucrainene; olimpiada județeană de limba ucraineană cu rezultate foarte bune; redactarea dicționarului limbii ucrainene de care s-a ocupat dna Aspazia Reguș etc.

La conferință au participat 73 de delegați. Pentru prima dată am asistat la o conferință cu caracter democratic condusă de un om destoinic, un adevărat profesionist în funcția care i s-a încredințat – dl inspector, președinte al filialei Suceava a UUR, prof. Ilie Sauciuc. În raportul prezentat erau, nu cifre umflate, nu activități doar închipuite, ci totul pe față, totul la vedere, cifre și activități reale, nimic secret – motiv de bucurie de un real succes. Dl Ilie Sauciuc a dezvoltat un ideal care încununează și binele și mul-

tumirea, și stima de sine, aducând fericire în jurul celor cu care lucrează și pentru care lucrează. Din familie, apoi din școală a învățat că fără a fi fericit, bucuros, mulțumit, nu poți evolua ca om. De aceea, el lucrează fără măști, fără ipocriizii, accesând continuu scânteia divină din el, împărțind-o cu toți cei din jur, mobilizându-i pentru idealuri pe care apoi să le îndeplinești, având o atitudine complet diferită față de cei cu care lucrează prin comunicare eficientă, ascultare, considerație, participare la luarea deciziilor. Pentru alegerea delegaților la Congres au fost prezentate criteriile pe care le-a supus la vot. Voturile au fost numărate de însuși dl Ilie Sauciuc, deplasându-se printre rânduri de bănci pentru a afla numărul exact de voturi. Ținându-se seama de criteriile votate se va evita înlocuirea delegaților după bunul plac, cum s-a întâmplat în trecutul mai îndepărtat: unul propus și votat, altul plecat care nu era nici măcar membru al UUR.

În cuvântul său dna inspector Lucia Mihoc a apreciat modul de desfășurare a Conferinței care a avut loc fără conflicte, fără contraziceri inutile. A scos în evidență gustul amar lăsat în inimile multora într-una din astfel de conferințe când conflictul, discuțiile contradictorii au luat amploare fiind necesară intervenția preotului Voloșciuc din Rădăuți spre a aplana lucrurile. A mai arătat că principalul rol al unui președinte al UUR este acela de a oferi un proiect comun echipei cu care și pentru care lucrează și un sens acțiunilor fiecăruia.

Dacă toate conferințele și cele la nivel înalt s-ar desfășura după modelul acesteia, atunci s-ar putea spune că există o adevărată democrație, iar mie mult mi-ar plăcea să particip la astfel de conferințe.

Artemizia GHEORGHII

CURIERUL UCRAINEAN

Strada Radu Popescu, nr. 15,
sector 1, București
Telefon: 021.222.0724,
Tel./fax: 021.222.0737
E-mail:
curierul.ucrainean@gmail.com

Redactor-șef:
Ion Robciuc

Redactor:
Kolea Kureliuk

Tehnoredactare:
Ștefania Ganciu

Tiparul executat la

Tipografia
„S.C. SMART
ORGANIZATION SRL“

Acțiunile din luna iunie organizate de filiala Satu Mare a UUR

Ca în fiecare an, filiala sătmăreană a UUR, organizează acțiuni dedicate copiilor care studiază limba maternă ucraineană din comuna Micula, județul Satu Mare.

Elevii ucraineni din Micula la Liceul Ucrainean „Taras Șevcenko” din Sighetu Marmăției

Acțiunea „Zâmbet de copil” (Ziua Internațională a Copilului), 5 iunie 2017, Micula, la care au participat peste 100 de persoane (elevii și preșcolarii Școlii Gimnaziale „Gellert Sandor”, profesori și părinți) s-a desfășurat la sediul Organizației locale Micula, unde elevii care studiază limba maternă ucraineană au prezentat un program artistic dedicate zilei lor. Acțiunea a continuat cu organizarea unui concurs sub denumirea „Să recunoaștem personajul” în cadrul căreia fiecare elev a trebuit să recunoască câte un personaj din istoria, cultura, literatura ucraineană și română.

Acest lucru a dat posibilitatea copiilor să

demonstreze că își cunosc rădăcinile, istoria, literatura, proza ucraineană, dar și cea românească și că respectă tot ceea ce este legat de identitatea lor etnică și lingvistică, dar cunosc și respectă cultura statului român.

A doua acțiune organizată de filiala sătmăreană a fost excursia tematică „Învățăm și ne distrăm” din 12 iunie 2018, în care 53 de copii, părinți și cadre didactice au avut posibilitatea să facă o excursie în Maramureș.

Excursia tematică a avut ca scop vizita copiilor ucraineni în organizații județene ale UUR din țară și școli unde se studiază limba maternă, dar și un program recreativ. Aceștia au vizitat Liceul Pedagogic „Taras Șevcenko” din

Preșcolarii secției de ucraineană alături de părinți la Ziua Copilului organizată la Micula

Elevii ucraineni din Micula la Biblioteca filialei Maramureș

Sighetu Marmăției și sediul filialei Maramureș a UUR.

Scopul acestei excursii a fost acela de a dezvolta la copiii din Micula simțul identității etnice ucrainene. Mulți părinți din Micula, odată plecați din ținuturile natale, schimbând mediul lingvistic spun că nu văd perspective pentru copiii care învață în limba ucraineană. Tocmai de aceea

UUR încearcă să educe la copii sentimentul identității etnice, lingvistice. Excursia în școlile cu predare în limba maternă îi va ajuta să înțeleagă și să conștientizeze că limba maternă trebuie vorbită și că limba părinților trebuie iubită și respectată. Copiii au mai avut și un program recreativ, vizitând și Parcul „Grădina Morii” din Sighetu Marmăției.

Este laudabil faptul că filiala sătmăreană și conducerea Uniunii Ucrainenilor din România pune accent pe educarea tinerei generații în vederea păstrării valorilor identitare, culturale, lingvistice, etnice de către ucrainenii sătmăreni, dar și a respectului față de cultura și istoria statului român.

Mihai MACIOCA

Nu demult am discutat cu o campioană la canotaj (echipă de 4) aflată într-o mică vacanță în casa copilăriei sale din satul Rogojești, județul Botoșani. Numele ei este Alina Balețchi și va împlini 18 ani la 5 august 2018. Alina face mare cinste satului Rogojești și României.

Voi reda mai jos discuția pe care am avut-o.

Olimpia Ivaniciuc: La ce vârstă ți-ai dat seama că poți face sporturi de performanță?

Alina Balețchi: La vârsta de 12-13 ani când înotam în râul Siret care este foarte aproape de casa mea. Simțeam că sunt mai puternică decât apa pe care o luam în piept. Apoi au venit la școală la Mihăileni, comună de care aparține satul Rogojești, antrenorii Iulia și Gheorghe Bulie care căutau copii pentru canotaj și m-au ales pe mine.

Prima din stânga

O. I.: Înainte de aceasta ce alte sporturi ai practicat?

A. B.: Sporturi de la orele de educație fizică și sport – alergări, jocuri de abilitate și agilitate etc.

O. I.: Cum au fost primele ore de antrenament?

A. B.: Ar crede unii că a fost tare greu. Nu, nu a fost tare greu. Am prins repede tehnica, mi-a plăcut și dacă mi-a plăcut, am perseverat. Am fost, sunt și voi fi disciplinată și acord o atenție mărită antrenamentelor și indicațiilor, îndemnurilor antrenorilor privind canotajul.

Discuție cu o campioană

O. I.: Care a fost prima competiție la care ai participat în echipă de patru la canotaj?

A. B.: La Călărași, în 2014, am luat medalia de argint.

O. I.: Înainte să continui, te-ai ruga să-mi spui numele coechipierelor tale.

A. B.: Mă bucur de această întrebare, deoarece mă împac foarte bine cu colegele mele: Irina Axinte, Cătălina Onciu și Juncă Maria-Geanina.

O. I.: Te rog să-mi vorbești despre performanțele voastre, ale celor patru fete.

A. B.: De Călărași v-am spus. A urmat apoi, tot în 2014, la Botoșani la ergometru unde am obținut locul I. De fapt, în 2014, 2015, 2016 am performat la Clubul Sportiv din Botoșani la campionatele pentru disciplina fond și la Iași, obținând locul II și locul I, la Botoșani, precum și locul I la ergometru. În 2017, la Timișoara, la Campionatul Național de fond am luat locul I. În 2015, am reușit să luăm locul I la Cupa României ergometru, la Botoșani.

În anul 2017, la Campionatul Național de fond care s-a desfășurat la Timișoara la proba 4 - F I ne-am plasat pe locul I și cu 2 diplome de excelență. Locul I juniori la Botoșani Cupa României la ergometru, în 2015. La Campionatele Europene am luat medalie de bronz în Germania, în anul 2017. La campionatele mondiale din Lituania, în 2017, am luat medalia de argint. În anul 2016, la Balcaniada din Grecia ni s-a acordat o medalie de argint – eram în barcă de diferite vârste – și o medalie de aur cu echipa mea, respectiv, cu fetele ale căror nume v-am dat.

În 2017, în Turcia la Balcaniada am obținut medalia de aur.

O. I.: Câte medalii ai în total?

A. B.: Am 2 de bronz, 5 de argint și 7 de aur.

O. I.: Bravo! Ce veți face în continuare?

A. B.: Antrenamente. Ne pregătim să participăm în această vară la competiții în Franța și poate în Cehia.

O. I.: Știu că tu participai la olimpiade de matematică luând locul I.

A. B.: Da, într-adevăr, însă apoi, fiind la canotaj, am acordat tot timpul acestui sport. Dar fac și matematică. În clipele libere rezolv exerciții și probleme de matematică.

O. I.: Foarte bine și frumos. Dar ca să fii în formă pentru canotaj ce fel de sport mai faci?

A. B.: Facem toate înotul și alergări.

O. I.: Te-ai gândit la viitor în legătură cu canotajul?

A. B.: Desigur, ca orice sportiv vom munci asiduă ca să ajungem la Jocurile Olimpice care vor avea loc în vara anului 2020, la Tokyo.

O. I.: Îți doresc ție, și coechipierelor tale multă sănătate și succes.

Olimpia IVANICIUC

Festivalul ucrainenilor la Ploști

Mă tot întrebam să merg sau să nu merg la Festivalul ucrainenilor din Ploști. M-am tot gândit dacă să merg undeva în vârful muntelui, unde se ajunge cu greu. Drumurile nu sunt așa cum ne-ar plăcea. Dar nu ar fi fost frumos să nu onorez invitația făcută de președintele filialei Suceava. În final, decizia a fost luată. Voi merge. M-am gândit că o să vin la Negostina și de aici voi găsi cu ce să ajung până la Ploști. Mă gândeam că vor veni formații din județul Suceava, poate vor veni și reprezentanți ai filialei Botoșani, astfel că va exista o oportunitate de a ajunge la Ploști. Și, cum se întâmplă în viață și, de această dată se confirmă zicala care spune că „socoteala de acasă nu se potrivește cu cea din târg“. Reprezentanții Organizației locale, cu înțelegere, au găsit un loc pentru mine și au stabilit plecarea spre Ploști la ora zece și treizeci de minute. Începând cu ora zece, membrii ansamblului „Cervona kalyna“ au început să se adune în fața școlii. Când eram aproape adunați a venit și primul semnal mai puțin plăcut. Microbuzul care urma să ne ducă și care se afla la reparat la Suceava, cu toate asigurările primite cu o zi înainte, că problemele vor fi rezolvate, nu a fost gata (nu au ajuns la timp piesele de schimb), așa că trebuia să ne deplasăm cu un alt mijloc de transport. Organizatorii, într-un timp foarte scurt, au găsit posibilitatea de a asigura un alt mijloc de deplasare pentru formația de dansatori. Cinste lor! După 30 minute a sosit un alt microbuz și după alte 15 minute toată lumea era pregătită pentru a pleca la drum. Dar, din nou surpriză! Microbuzul „a murit“, nu mai răspundea comenzilor și cu toate încercările, șoferul nu a reușit să-l pornească! Ne-a asigurat însă că problema se va rezolva. A sunat specialiștii, reprezentanți ai companiei care s-au angajat să ne ducă la festival. O oră mai târziu, „la locul de întâlnire“, a sosit un nou microbuz, asigurat de aceeași companie și am pornit la drum.

De la Negostina și până la Ploști sunt cam 100 km și dintre aceștia, aproximativ 15 km, sunt pentru mașini mai rezistente. Dar toate aceste probleme au rămas în urmă. Călătoream spre destinație. Copiii, membrii ansamblului „Cervona kalyna“ erau fericiți că, în sfârșit, vor dansa la festival, deși pentru ei nu a fost o mare bucurie, știind că a doua zi îi aștepta un nou drum, de data aceasta drumul era de trei ori mai lung; urma deplasarea spre Târgu Mureș.

Iată-ne călătorind, în condiții bune, spre destinație. Puțini dintre cei prezenți în microbuz au mai fost la Ploști. Cu atât mai mult pentru șoferul nostru a fost prima călătorie pe acest traseu. Dar, cum se spune că „a nimerit orbul Brăila“, atunci

nu ne îndoiam că și noi vom ajunge cu bine la Ploști. Așa că am continuat călătoria cu cântece și glume.

Pe undeva, pe la jumătatea drumului, ne-am oprit pentru câteva minute pentru a permite copiilor să cumpere apă și sucuri, iar pentru alții și ceva de mâncare, într-unul din magazine de-a lungul drumului spre Ploști.

De noi s-a apropiat un om în vârstă solicitând să-l luăm și pe el, crezând că e un maxi taxi de linie. La început, având în vedere că noi eram o

delegație „oficială“, l-am refuzat. Dar interlocutorul nostru, după ce i-a văzut pe tinerii noștri, dansatori în costume naționale ucrainene, ne-a întrebat, de data aceasta în limba ucraineană, unde mergem. Desigur, am răspuns că mergem la festival, la Ploști.

Aici a început totul. Interlocutorul nostru a scos tacticos din portmoneu carnetul de membru al organizației locale a UUR și ne-a povestit că de mai mulți ani participă și el ca acordeonist și ca solist vocal, interpret de cântece populare ucrainene, făcând dovada talentului său interpretând câteva fragmente ale unor cântece satirice ucrainene. Pe drumul spre Lupcina, ne-a povestit

multe lucruri despre satul său natal, despre tradițiile și obiceiurile din zonă și despre legende și istoricul acestor locuri. Astfel cei 30-40 km pe care i-am parcurs împreună până la Lupcina, vor rămâne în memoria noastră, iar noi am ajuns pe neobservate „la locul întâlnirii“, unde urma să aibă loc festivalul anual de cântece și dansuri ucrainene. Pot să spun cu certitudine că nu îmi pare rău pentru alegerea mea de a merge la Festivalul din Ploști.

La Ploști am fost primiți cu bucurie, localnicii știau că formația de dansuri „Cervona kalyna“, de fiecare dată vine cu un program de dansuri deosebit și spectaculos. E frumos când auzi, în jurul tău, că marea majoritate a sătenilor vorbesc în limba maternă, nu cum se întâmplă în multe alte sate, care se consideră a fi de etnie ucraineană, dar comunică între ei în limba română.

La festival au fost invitate, din câte mi-au spus organizatorii, mai multe grupuri din județ, precum și de la alte filiale. Dar, așa cum se întâmplă de multe ori, sunt poftiți mulți, dar nu toți au posibilitatea de a veni la festival și în special atunci când o astfel de acțiune nu are loc într-un oraș mare, atractiv pentru concurenți, ci undeva în munți, într-un sătuc mic. Pentru aceasta organizatorii merită lauda și respectul, întrucât ei nu au uitat de ucrainenii, care locuiesc în acest îndepăr-

tat colț de țară, în aceste sate mici, unde obiceiurile și tradițiile sunt păstrate și transmise din generație în generație de secole.

Festivalul a fost deschis de președintele filialei Suceava a UUR, care a prezentat participanții și oaspeții sosiți la acest eveniment. În cadrul festivalului au prezentat programe artistice patru formații (or fi multe, or fi puține, acum nu mai contează, important este că toate au fost răsplătite cu aplauze prelungite): două formații de dansuri populare ucrainene și două grupuri vocale. Programul festivalului a fost deschis de grupul vocal al seniorilor aparținând Organizației orașenești Rădăuți sub coordonarea dnei Marcu Ana, în interpretarea căruia publicul spectator a avut posibilitatea să asculte un buchet de melodii vechi românești și ucrainene, într-o interpretare aparte, specifică generației cu o mare și bogată experiență de viață și de ce nu și artistică. Cu apariția grupului vocal al seniorilor din Rădăuți a început ștabela generațiilor, alternând muzica și dansul; după ce ne-au delectat seniorii cu melodiile copilăriei noastre, pe scenă și-a făcut apariția grupul de vocal și de dansatori „Huțulca“ al Organizației locale din Brodina sub conducerea doamnei profesoare Coneac Viorica. Despre această formație se poate spune, cu siguranță, că ei reprezintă viitorul organizațiilor noastre. După ei, a urmat un alt grup vocal consacrat și cunoscut în țară și în afara granițelor „Polonyka“ aparținând Organizației locale din Paltinu, coordonator dna Sauciuc Elena Elisabeta, în interpretarea căruia au răsunat cântece de petrecere și satirice ucrainene aproape uitate, dar păstrate cu respect și sfințenie în repertoriul formației sus-amintite. Programul a continuat solista Cotlarciuc Ioana din Paltinu, care cu mult patos și dăruire a interpretat câteva melodii populare ucrainene și românești, devenite populare pentru publicul larg.

Punctul culminant al festivalului l-a reprezentat programul de dansuri populare ucrainene prezentat de formația „Cervona kalyna“ a Organizației Negostina a UUR, coordonator profesorul Chideșa Iulian.

Pentru a închide festivalul pe scenă au fost invitați vicepreședintele UUR, domnul Victor Hrihorciuc și președintele filialei Suceava a UUR care au prezentat scurte alocuțiuni și au adresat felicitări organizatorilor, participanților, și nu în ultimul rând publicului destul de numeros, prezent la eveniment.

Într-o scurtă conversație cu primarul localității Izvoarele Sucevei, dl Mechno Mihail, am înțeles că, cooperarea cu Organizația locală și, desigur cu filiala Suceava a UUR, este foarte bună. La nivelul comunei sunt rezultate bune și foarte bune în domeniul educației și în ce privește

proiectele viitoare. Primarul a recunoscut că următoarea sa dorință este realizarea unui muzeu al satului ucrainean al zonei, undeva lângă școală, în satul natal Izvoarele Sucevei pentru a conserva, păstra și promova obiceiurile și tradițiile acestor locuri, pe de o parte, și, pe de altă parte, pentru a reaminti generațiilor mai tinere despre patrimoniul cultural-artistice lăsat de strămoșii noștri.

La revedere, Ploști, în anul 2019!

Victor HRIHORCIUC,
vicepreședintele UUR,
președintele filialei Iași a UUR

Festivalul pentru copii și tineret „Timotei Popovici” din Banat

Și astăzi în grădinițe și școli primare, atunci când iarba începe să își arate colțisorii, când primele flori încep să aducă bucurie după o iarnă grea, sau mai puțin grea, răsună cu bucuria vocilor cristaline ale copiilor printre altele și cântecul „Înfloresc grădinile”. Acest cântec îl cântă copiii, parcă, dintotdeauna. Mult timp nimeni nu și-a pus întrebarea: „Cine este autorul?”. Copiii cântă... să cânte, ascultătorii ascultă... să asculte.

Totuși, cu destul de mulți ani în urmă, îmi amintesc, copil fiind, membru al corului de copii „Mlădițele” al Școlii Generale din Copăcele, condus de dirijorul, prof. Ivan Liber, am fost de mai multe ori la Marga, la festivalul Timotei Popovici. În acele vremuri corul nostru, cor de copii ucraineni, a participat la multe evenimente, spectacole, concursuri. Era o bucurie și totodată o emoție de nedescris participarea la aceste activități. Acum, gândindu-mă la acei ani, constat că detalii despre aceste activități frumoase nu știu prea multe, dar am aproape de mine persoana cea mai potrivită pentru a afla ceea ce mă interesează. Nu mulți au cinstea să aibă aproape o persoană așa remarcabilă cum am eu. Cu riscul de a fi considerată lipsită de modestie, persoana despre care vorbesc este chiar tatăl meu, profesor de muzică, folclorist, dirijor, prin mâna lui trecând multe generații de copii, tineri și mai puțin tineri, din mâna lui ieșind nu puține volume, compoziții și prelucrări muzicale.

Asadar, mă adresez profesorului și tatălui meu Ivan Liber, în dorința de a afla mai multe despre Festivalul pentru copii și tineret „Timotei Popovici” din Banat:

Ce ne poți spune în primul rând despre acest cântec foarte cunoscut, „Înfloresc grădinile”?

Cu mulți ani în urmă, unul dintre ascultătorii și interpreții acestui cântec și-a propus aflarea, până în cele mai mici detalii, a datelor despre autorul lui. Este vorba despre foarte cunoscutul muzicolog, folclorist, compozitor și dirijor profesor universitar dr. Dumitru Jompan din comuna Marga, județul Caraș-Severin, cetățean de onoare al județului Caraș-Severin și al municipiului Caransebeș.

Da, este vorba de activitatea sa de cercetător, care a descoperit, în cele mai mici amănunte, date despre viața și activitatea compozitorului bănățean Timotei Popovici, autor a nenumărate cântece pentru copii, printre care și „Înfloresc grădinile”.

Timotei Popovici, născut la 20 august 1870, la Tincova, județul Caraș-Severin, decedat la 11 septembrie 1950, la Lugoj, a fost preot, pedagog și compozitor român.

A făcut studiile la școala civilă și școala pedagogică (1882-1890), apoi la Institutul Teologic (1890-1893), toate în Caransebeș, studii de armonică și compoziție cu profesorul Gavriil Musicescu la Conservatorul din Iași (1893-1895).

A fost învățător la Școala Primară din Lugoj (1895 - 1896), profesor de muzică la „Școlile centrale române” din Brașov (1896-1899), dirijor al corului bisericii „Sf.Nicolae” din Schei și al altor coruri din Brașov, profesor provizoriu (1899), apoi titular (1906-1919) de muzică vocală și instrumentală la Institutul Teologic-Pedagogic din Sibiu, apoi la Școala Normală „Andrei Șaguna” tot în Sibiu (1919 -1936); dirijorul corului Catedralei metropolitane (1899-1940) și al altor coruri din Sibiu diacon și preot în 1915, mai târziu hirotonisit protopop.

Compozitor de seamă, a alcătuit numeroase compoziții laice și religioase pentru cor de copii, coruri școlare, coruri pe trei voci și bărbătești.

După ce a descoperit multe din activitățile compozitorului Timotei Popovici, a continuat interlocutorul meu, dl prof. univ. D. Jompan, a început să-l publice pe acesta în volumele sale, iar pentru copii și publicul larg a înființat Festivalul de cântece pentru copii și tineret „Timotei Popovici”, care și-a început drumul în frumoasa comună Marga, județul Caraș-Severin, anul acesta fiind la XXXVI-a ediție.

Cine l-a ajutat pe domnul Jompan în organizarea acestui festival?

Începând cu primii pași ai acestei acțiuni culturale-artistice, întregul ajutor, la tot pasul, i-a fost oferit de doamna învățătoare Lia Jompan, soția domnului Jompan (Micu, cum îi spun eu), care și-a sacrificat timpul, casa, curtea etc., pentru bunul mers al festivalului.

În ce perioadă a debutat acest festival?

Festivalul și-a început „viața” la începutul deceniului al VIII-lea al secolului trecut.

Cine erau participanții evenimentului?

Poate pentru cititorul acestor rânduri ar fi ceva de neînchipuit și, totuși, este adevărat: întotdeauna festivalul începea cu o acțiune prevăzută în planul „Universității muzicale din Marga”, eveniment la care participau mari personalități ale vieții muzicale din România, ca Gheorghe Firca, Mircea Neagu, Florin Georgescu și mulți alții.

Festivalul avea loc în mijlocul lunii mai când natura din Marga era în plină floare, când copiii „zburdau”, după susulele cântecului.

Comuna Marga, în timpul festivalului, era plină de copii, care cu cea mai mare bucurie veneau la o zi plină de cântec, răs și voie bună.

Participau coruri de copii din județul Caraș-Severin, care, un an de zile, se pregăteau să-și petreacă plăcut o zi la Marga.

Nu lipseau copiii din corul de copii al Palatului copiilor din București, corul de copii din Salzburg, corul de copii din Republica Moldova și altele.

Cu mare bucurie și pregătire minuțioasă participa la acest festival corul de copii „Mlădițele” din comuna Copăcele, copiii ucraineni, pregătindu-și repertoriul de cântece în cele mai mici amănunte pentru a fi la înălțimea festivalului.

De ce s-a desfășurat la Marga acest festival?

Nu doar la Marga se ținea Festivalul „Timotei Popovici”. După mai multe ediții s-a mutat când în satul natal al compozitorului, Tincova, când la Reșița, când la Caransebeș, iar în acest an festivalul a poposit în localitatea sa de „naștere”, Marga.

Ca participant activ al fiecărei ediții a festivalului, ca participant la temele desfășurate în cadrul festivalului, ca membru al juriului multor ediții ale festivalului și ca prieten „de-o viață” al autorilor celebrului eveniment, mă bucur nespun de mult pentru această mare latură a mărețului eveniment istoric din comuna Marga, localitate plină de oameni de cultură și oameni care pun bazele culturii.

Cum s-a desfășurat anul acesta Festivalul „Timotei Popovici”?

Ca de obicei, acțiunea a fost precedată de un frumos și util gest al cuturii și anume s-au lansat trei volume noi care vor contribui la îmbogățirea literaturii beletristice și a celei muzicale. Astfel, evenimentul a început cu prezentarea volumului „Trei vieți din cinci” de dr.Romulus Pârveu, locuitor al Margăi. Prezentarea a fost realizată de Ion Morariu.

„Kaleve”, al doilea volum, a cuprins cartea „Raiul natal” – poeme „Kaleve” de Traian Pintilie. A prezentat Ion Marin-Almăjan. A mai vorbit despre carte Titus Crișciu.

Al treilea volum a fost prezentat de Constantin Tufan Stat. Este vorba despre „Un muzician bănățean octogenar” de Dumitru Jompan.

Toate cele trei volume se ridică la un nivel foarte înalt atât din punctul de vedere al conținutului, cât și al redării.

Lucrările acestei părți a evenimentului au fost conduse de dl Gheorghe Jurma, directorul Editurii „Tim”.

În încheierea acestei părți s-au făcut audiții muzicale de cântece interpretate de corul mixt „Mărgana” și corul de copii „Canon”, amândouă formații conduse de Dumitru Jompan.

Fragmentul s-a realizat sub titlul „Bine ați venit la Marga – 70 de ani de activitate”, marcându-se 120 de ani de cântare corală a copiilor din Marga.

A urmat apoi dezvelirea plăcii comemorative în memoria primilor copii care au cântat în corul de copii „Canon”, moment realizat împreună cu un sobor de preoți. Placa fiind expusă pe peretele Școlii Gimnaziale „Trandafir Tămaș” din Marga (fost profesor).

Ultima parte a mărețului eveniment a fost concertul celor 11 coruri de copii ce s-a desfășurat pe scena Casei de Cultură „Dumbrăvița” din Marga.

În acest sens prezentatorul artistic a trecut în revistă întregul program, după apariția Presfințitului Părinte Lucian, Episcopul Caransebeșului, care a subliniat că această ediție a festivalului în anul centenar al Marii Uniri a fost o reușită din toate punctele de vedere: „Am fost în Betleemul unde în urmă cu 36 de ani s-a născut acest festival” (n.n.).

Concertul a încălzit inimile ascultătorilor dornici de cântec românesc și mai ales cântec interpretat de copii.

În acest scop publicul a avut plăcerea să asculte cântecul „Pitpalacul” în interpretarea corului de copii „Pui de cer” al Centrului de Tineret din Moniom, Reșița, dirijat de prof. Georgiana Ciucur.

Toate formațiile s-au ridicat la un nivel foarte înalt din toate punctele de vedere. Spicuiind titlurile pieselor corale găsim multe piese de autori locali, pe lângă cei universali.

De asemenea reușita concertului se datorează evoluției formațiilor dirijate de dirijori plini de experiență, cum sunt prof. Adriana Ponoran, Crisitina Zaharia, Mariana Brebenariu și alții care au contribuit la reușita evenimentului.

Cum crezi că ar trebui să se desfășoare în continuare acest festival? Care ar fi mediul cel mai potrivit?

Părerea mea și a multor spectatori este că festivalul coral pentru copii și tineret „Timotei Popovici” trebuie să se desfășoare în zone muntoase, nu în mediu orășenesc.

Urez mulți ani de activitate Festivalului coral pentru copii și tineret „Timotei Popovici”, a încheiat interlocutorul meu, prof. Ivan Liber, fost participant la realizarea Festivalului „Timotei Popovici” și mulți ani membru al juriului.

Simona LIBER

Motto: „Nu poți fi profet în țara ta!”

Când am primit invitația de a participa la Festivalul „Laleaua peștriță” din Todirești, județul Suceava, unde urma să mi se acorde titlul de „Cetățean de onoare” al comunei Todirești am rămas atât de uimit și în același timp am fost atât de bucuros, încât nu știam cum să reacționez. Invitația se încheia așa: „cu adâncă prețuire, primar Avram Vasile”. Evenimentul a fost organizat de Primăria comunei Todirești, reprezentată de domnul primar Vasile Avram și de Centrul Cultural Todirești, reprezentat de doamna Cecilia Răpan.

Pe scenă, alături de dl Vasile Avram, primarul comunei Todirești, au fost prezente oficialități, precum doamna Mirela Adomnicăi, prefectul de Suceava, dl senator Virginel Iordache, dl senator Ioan Stan, primari ai comunelor învecinate etc. Doamna prefect Mirela Adomnicăi a relatat o interesantă legendă a „Lalelei peștrițe”.

Activitatea propriu-zisă a debutat cu slujba de binecuvântare a evenimentului oficiată de un sobor de preoți, după care a urmat ceremonia de decernare a titlurilor de cetățean de onoare unor personalități ale comunei Todirești. Astfel au fost înmânate 38 de plachete personalizate, diplome și flori din care 8 post-mortem. Domnul primar Vasile Avram a făcut câte o scurtă prezentare a fiecăruia.

Printre cei prezentați au fost și doi locuitori ai comunei Dărmănești, precum și domnul profesor Mihai Bocancea, născut în Măriștea Mică, dar care încă de la o vârstă foarte fragedă a trăit și trăiește în satul Părâuți, comuna Todirești.

Iată ce a spus dl primar Vasile Avram despre cei trei cetățeni de onoare.

Nicolai Cureliuc (Kolea Kureliuk) s-a născut la data de 10.09.1947 în satul Măriștea Mică, comuna Dărmănești. De la 1.09.1969 a funcționat timp de 10 ani la școlile din Părâuți și Todirești ca profesor de matematică. Cu susținerea conducerii școlilor a înființat și condus cercurile științifice școlare „Enigma” la Părâuți și „Albina” la Todirești între anii 1975-1978, unde se rezolvau problemele de perspicacitate și logică din revistele „Albina” („Colțul recreației – Marilena Vulpe Munteanu), „Magazin” („Verificați-vă cunoștințele” – ing. Liviu Macoveanu), „Pentru Patrie” („Enigmele căpitanului român” – Traian Tandin), „Новий вік” („Для вас, учні і pioneri” – Maria Robciuc) și chiar și din publicațiile „Rebus”, „Scânteia tineretului”, „Munca”, diverse plachete rebusiste și din „Informația Bucureștiului”.

Deceniul în care a funcționat la aceste școli, profesorul Cureliuc îl consideră unul de aur. A făcut cunoscute țării, prin articolele publicate în

Cetățean de onoare

diverse ziare și reviste, precum și la Radio Iași, activitatea școlilor și a comunei Todirești. A organizat și alte activități împreună cu poetul Ion Bănuță, cu regizorul Andrei Blaier, cu Pistruiatul (Costel Băloiu) și alții.

Nicolae Mateiciuc s-a născut la data de 10.12.1945 în localitatea Dărmănești, în anul 1966 a absolvit Institutul Pedagogic Iași, și a fost repartizat la Școala din satul Costâna unde a fost profesor de limba română/rusă, începând cu data de 1.02.1967 și până la data de 31.08.2009. În perioada 1970-2009 a fost, alternativ cu soția,

director la Școala din Costâna, în anii 1990-1991 a fost primar al comunei Todirești, perioadă care a coincis cu retrocedările. N-a avut nicio reclamație în acest sens. Cât timp a funcționat la Școala din Costâna a organizat foarte multe activități culturale. În 1996, Școala din Costâna, pe care o

conducea, a primit numele „Vasile Bumbac”.

Mihai Bocancea s-a născut la 28 iulie 1944 în comuna Dărmănești. A absolvit cursurile Facultății de Geografie a Universității din București. A funcționat 45 de ani în învățământ la școlile din Părâuți și Todirești. A obținut gradul didactic I, iar pentru activitatea desfășurată în anul 1977, a primit titlul de profesor evidențiat. La pensionare, a primit Diploma de excelență a Ministerului Educației și Învățământului. A scris numeroase cărți pentru care a fost distins cu premiul Fundației Culturale a Bucovinei de două ori și „Crucea de argint” a Societății Culturale „Ștefan cel Mare” din Suceava de două ori. A scris mai multe articole care au fost publicate în presa locală. A participat la mai multe simpozioane pe plan județean, național și internațional (Chișinău).

Despre cărțile publicate au scris prof. univ. dr. Adrian Dinu Rachieru, prof. univ. dr. Mihai Iacobescu, prof. univ. dr. Ioan Popescu Sireteanu și alții.

După mai mult timp de la Revoluția din 1989, pe când eu conduceam cercul științific școlar „Evricea”, la Școala Gimnazială Măriștea Mică, iar dl prof. Mihai Bocancea conducea un cerc științific școlar „Enigma 2” la Școala Gimnazială Părâuți, am organizat împreună câteva întâlniri foarte instructive între membrii celor două cercuri, alternativ la Măriștea Mică și Părâuți. Despre acele întâlniri s-a scris în publicațiile UUR. La un moment dat, din motive cu totul subiective, nu s-au mai putut continua întâlnirile.

Având în vedere că evenimentul cu conferirea titlurilor de cetățean de onoare a fost mediatizat la o serie de televiziuni locale, naționale, dar și în presa scrisă, mai mulți cunoscuți m-au felicitat și m-au întrebat: pe când cetățean de onoare al comunei natale? Răspunsul este clar „nu poți fi profet în țara ta!”.

O sugestie edililor comunelor din județul Suceava (și nu numai): aveți foarte multe cadre didactice, unele v-au pus stiloul în mână, altele v-au scos la liman care ar merita să fie cetățeni de onoare. În unele comune există peste 10 scriitori care au scris romane dedicate localităților respective, au scris monografiile, să nu-i uitați!

Aflu, cu uimire, că în multe comune s-au oferit astfel de diplome unor cetățeni care doar au trecut pe acolo, în timp ce foarte mulți intelectuali nu și-au găsit loc pe lista celor distinși.

În comuna Todirești au fost declarați cetățeni de onoare cadre didactice până la cele universitare, ingineri, ofițeri, generali și chiar aviatori pe MIG.

Kolea KURELIUK

Oaspeți din Ucraina în vizită la sediul UUR din Baia Mare

Miercuri, 4 iulie 2018, ne-a trecut pragul sediului Organizației din Baia Mare, familia Lidia și Iura Potakovskiy din Cernăuți, însoțiți de doamna arhitect Oksana Florescu, secretarul Biroului organizației noastre.

Oaspeții au fost primiți de președintele Ștefan Buciuta.

Din discuțiile purtate cu musafirii noștri am dedus că ei au sosit în județul Maramureș la invitația doamnei Oksana, cu care sunt rude. Au vizitat orașul Baia Mare, instituțiile culturale și nu au ocolit nici sediul Organizației municipale a Uniunii Ucrainenilor din România.

Doamna Lidia Potakovska a studiat filologia la Universitatea Națională din Cernăuți, a lucrat la Biblioteca Orașenească din Cernăuți până la pensionare, iar soțul ei Iura a profesat ingineria mecanică. Am aflat că doamna Lidia Potakovska cochetează cu poezia și are pregătit un volum spre editare.

Oaspeții au fost impresionați de dotarea sediului Organizației, au apreciat biblioteca noastră și

cărțile editate de Uniunea Ucrainenilor din România. Eu le-am spus că în România sunt mulți scriitori de etnie ucraineană care contribuie nu numai la dezvoltarea culturii din România, ci și a culturii ucrainene, în general.

Din partea organizației noastre le-am dăruit oaspeților cărți în limba ucraineană, editate de Uniunea Ucrainenilor, ale autorilor Iuri Pavliș, Alexa Beuca, Ivan Covaci, Mychailo Mihailiuc și cu dedicație cartea „Slovom i dilom”, autor Ștefan Buciuta.

Sâmbătă, 9 iulie 2018, i-am condus cu mașina mea proprie în Ucraina, la Solotvyno, de unde cu autobuzul au plecat la Cernăuți.

După ce au sosit acasă ne-au transmis în scris mulțumiri. „Bună ziua, domnule Ștefan! Îmi pare rău că tu și Oksana a trebuit să așteptați atât de mult la frontieră. Am crezut că putem trece granița mult mai simplu. Ne plecăm în fața voastră pentru dăruire și pentru ajutorul acordat. Vă invităm să ne vizitați când veniți în țara noastră. Ne cerem scuze pentru inconveniențele pe care vi le-am creat. Mulțumim întregii dumneavoastră familii. Noroc, sănătate și binecuvântarea lui Dumnezeu familiilor voastre!”, semnează Lidia Potakovska.

Ștefan BUCIUTA

„Zestrea strămoșească ucraineană“

Povestea începe într-un colț de țară din N-V României binecuvântat de Dumnezeu, Crasna Vișeuului.

În data de 18 iunie 2018, la Școala Gimnazială Crasna Vișeuului s-a desfășurat prima etapă a proiectului județean „Zestrea strămoșească ucraineană”, proiect inițiat de profesoara de limba și literatură ucraineană Ardelean Irina și directorul prof. Petrovai Viorica.

Acest proiect este cuprins în Calendarul activităților județene 2018, aflându-se la prima ediție.

Activitatea a constat în colectarea de obiecte tradiționale din satele ucrainene din județul Maramureș, organizarea unei expoziții la Școala Gimnazială Crasna Vișeuului, precum și difuzarea de materiale audio-video cuprinzând obiceiuri și tradiții ucrainene trimise de elevii școlilor participante îndrumați de profesorii lor. La eveniment au participat elevi, cadre didactice și invitați, fiind prezentă și presa scrisă prin ziarul „Cronica vișeuuană”.

Cele mai valoroase materiale au fost premiate în urma jurizării.

Tradițiile și obiceiurile, pe lângă folclor, sunt elemente de

referință ale unei comunități. Prin acest festival-concurs destinat elevilor din ciclul primar, gimnazial și cel liceal dorim să le oferim oportunitatea de a descoperi calea către cunoașterea etnografiei și folclorului autentic, să le trezim interesul pentru culegerea acestor elemente din spațiul geografic în care trăiesc.

Mă bucur de această oportunitate pentru a mulțumi profesorilor de limba și literatura ucraineană care s-au implicat în buna desfășurare a activității, și aici aș enumera pe Coroli Viorica, Glodean Anca, Palcus Maria și Iurcea Monica. Aduc mulțumiri Uniunii Ucrainenilor din România –

filiala Maramureș, conduse de președintele dl Petrețchi Miroslav care susține financiar proiectul nostru. Și nu în ultimul rând, aducem mulțumiri dnei consilier în cadrul Ministerului Educației Naționale, Elvira Codrea, și dnei inspector pentru minorități din cadrul ISJ Maramureș, Simona Malearciuc, care încă de la început ne-au îndrumat și ne-au sprijinit în realizarea proiectului.

Ne concentrăm atenția în vederea susținerii etapei a II-a a proiectului care se va desfășura în toamnă printr-un festival-concurs în cadrul căruia elevii constituiți în formații artistice vor prezenta în direct obiceiurile și tradițiile din satele ucrainene din Maramureș.

*prof. Irina ARDELEAN,
Școala Gimnazială
Crasna Vișeuului*

Dare de seamă incompletă despre un artist complet

„Pentru mine, a desena înseamnă a smulge ceva din necunoscut, din lăuntric și a transpune în imagini. Întruchiparea acestui efort cere, în primul rând, sinceritate. Însă nu-i nevoie numai de atât, ci și de o muncă neîntreruptă în sprijinul creației. Clipele de inspirație, fără această trudă, vor fi din ce în ce mai rare“

Vasile Socoliuc (1972)

Au trecut zece ani de când Vasile Socoliuc, Vasea cum îi spuneau prietenii, un artist complet un deschizător de drumuri în grafica românească contemporană, cunoscut pentru activitatea sa în domeniul graficii de șevalet și în special al ilustrației de carte și afișului, ne-a părăsit (la 14 august 2008) lăsându-ne mai săraci, în ceea ce privește copertile cărților editate de Uniunea Ucrainenilor din România. Au trecut zece ani de când nu îl mai întâlnim prin redacțiile publicațiilor UUR. Au trecut zece ani, de când nu mai bem ceai verde preparat de Vasea... Au trecut zece ani fără Maestrul Socoliuc.

Miercuri, 4 iulie 2018, la ora 17, la galeria Simeza din București a avut loc vernisajul expoziției de artă plastică „Vasile Socoliuc – dare de seamă incompletă despre un artist complet. După 10 ani“, organizată de soția regretatului artist,

Sanda Socoliuc. La vernisaj au fost prezenți artiști plastici – membri ai Uniunii Artiștilor Plastici din România, prieteni și cunoscuți ai regretatului artist și iubitori de artă frumoasă.

Vasile Socoliuc s-a născut la 7 august 1937, la Tișăuți, județul Suceava, în anul 1963, a absolvit Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” din București. A studiat grafica în Republica Democrată Germană, în 1965, și în Polonia, în anul 1966. A debutat, în 1964, la anuală de grafică, după care a participat la manifestări artistice de același gen, și la expoziții de artă românească

organizate în 1969, 1970 la Tunis, Alexandria, în 1971, la Berlin, în 1970, la Varșovia („Victorie împotriva fascismului”), iar în 1974 și 1975, la Barcelona.

Activitatea sa artistică a avut o bună expunere internațională, participând la importante saloane internaționale de carte ilustrată: de la Leipzig (1965), Bratislava (1975), Bologna (1980); Brno (1974, 1982), la expoziții de afiș – Aarhus (1973), Dublin (1975). A fost premiat pentru volumul „Povestiri“ de Mihail Sadoveanu la Salonul Național „Cea mai frumoasă carte“ (1972), iar în 2006 a fost decorat cu Ordinul „Meritul Cultural“ în rang de cavaler. A realizat mai multe scenarii radiofonice împreună cu soția sa, Sanda Socoliuc.

În „Dicționarul artiștilor români contemporani“ al lui Octavian Barbosa, apărut la Editura „Meridiane” în anul 1976, la pag. 441 scrie despre Vasile Socoliuc: „În constituirea metaforică a imaginii Socoliuc acordă o egală importanță trătării formelor lucrurilor și a atmosferei în care acestea se scaldă, plutind în unde învăluitoare. O comună și transparentă soliditate, diferențiată ca intensivitate, evocând picturalitatea spiritual a materiei, leagă și distinge elementele într-un tot de o largă accesibilitate poetică“.

Mihai Hafia TRAIȘTA

Proiectul național „100 de năfrămuțe” la centenară

Manifestările dedicate Centenarului Marii Uniri au continuat și la Muzeul de Istorie și Artă Plastică din Lugoj cu expoziția „100 de năfrămuțe” la centenară al cărei vernisaj a avut loc la 21 iunie 2018, ora 17:00 în sediul instituției. Această manifestare organizată la Muzeul din Lugoj a fost

o parte din proiectul național coordonat de Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale, care se desfășoară în județe-

le Cluj, Timiș, Mureș, Maramureș, Galați, Dolj, fiind implicate peste 650 de persoane.

De ce acest titlu? Este vorba de năfrămuța care era oferită de fete tinerilor care plecau pe front. Această năfrămuță personalizată în colțuri cusute cu mult drag motive florale sau geometrice, inițialele numelui fetei sau băiatului. În cufărul de front tinereii păstrau cu grijă aceste basmăluțe având și rolul să-i ferească de nenorociri.

„100 de năfrămuțe” au fost cusute de elevele Colegiului Tehnic „Valeriu Braniște” din Lugoj (clasele IX F, X F și XI D, secția industria textilă și pielărie), deoarece instituția amintită face parte din acest proiect național. Au coordonat și organizat ateliere de cusături pentru elevele acestei școli profesorii Virdaru Zina și Teslevici Ileana.

Subliniez că dna Teslevici Ileana este de etnie ucraineană, iar împreună cu colega ei, cu foarte multă migală, au învățat, au explicat modul în care trebuie realizate motivele decorative, cusăturile tradiționale din urmă cu un secol. În cuvântul lor, cele două profesoare au mulțumit elevelor și au subliniat, foarte interesant, începutul acestei munci în ateliere de cusături, meșteșugul care cere multă răbdare, voință, iar la final artă de admirat.

Dna Ileana Teslevici a confecționat și foarte multe costume pentru formații ucrainene, a creat multe modele cu un design foarte reușit, costumele populare, având și un stil modern. Dna Daciana Vuia, directorul Muzeului a explicat că această manifestare a fost pusă sub semnul Sărbătorii Zilei Universale a Iei sub titlul „La Centenară”. Au fost expuse și costume populare bănățene vechi de peste un secol cu care s-au îmbrăcat țărani din Banat atunci când au plecat la marea sărbătoare națională de la Alba Iulia la 1 decembrie 1918. Însă ce era foarte important, cu această ocazie s-a urmărit și sensibilizarea elevilor și a publicului față de idealurile Marii Uniri.

Anna BEREGHI

Parteneriat educațional „Steaua speranței”

În perioada martie-iunie 2018, anul școlar 2017-2018, în cadrul Școlii Gimnaziale Măriței – structura Călinești-Enache, director prof. Emilia Daniela Barbir, prof. coordonatori Maria Zaharie,

rele activități: „În așteptarea Paștelui”, martie, Școala Gimnazială Călinești-Cuparencu și tot în martie, „Sărbătoarea Paștelui prin ochi de copii” la Școala Gimnazială Călinești-Enache, iar în luna iunie, „Zâmbet de copil” Școala Gimnazială Călinești-Cuparencu, „Culoarea copilăriei”, Școala Gimnazială Călinești-Enache.

Parteneriatul a avut drept scop derularea de acțiuni comune între cele trei instituții, în anul școlar 2017-2018, în vederea promovării dialogului și a comunicării între copii și a creșterii prestigiului celor trei instituții, prin popularizarea activităților desfășurate de acestea.

Activitățile comune au vizat colaborarea copiilor, activități educativ-culturale-artistice comune, tradiții și obiceiuri din cadrul comunităților locale, spectacole de muzică și dans, expoziții, concursuri școlare etc.

Printre scopurile proiectului amintim stimularea interesului și a dorinței de a cunoaște noi prieteni, realizarea unui schimb de experiență benefic atât copiilor, cât și cadrelor didactice implicate în derularea proiectului.

Maria Apetrei, profesori colaboratori Adina Maria Bujdei, Alina Velniciuc, Petru Ilincăi, Ana-Maria Istrate, Andreea Robciuc, Vasile Lupitrec a Școlii Gimnaziale Șerbăuți – structura Călinești-Cuparencu, reprezentate de director prof. Silvia Boiciuc, profesori coordonatori Loredana Mândrișteanu, Lavinia Costiuc, profesori colaboratori Elena Cozmei, Oltea Șandru, al Asociației „Steaua speranței” județul Suceava, reprezentate de Anca Valeria Ștreangă, colaboratori părinții copiilor de la Asociație s-au desfășurat următo-

În privința obiectivelor proiectului nominalizăm: însușirea de către copii a unor comportamente adecvate în calitate de gazdă sau musafir, abordarea diferitelor forme de colaborare etc.

Kolea KURELIUK

În fiecare an, la 25 iunie se sărbătorește ziua de naștere a localității Hlyboka din Ucraina. În mod tradițional această zi coincide cu Ziua Tineretului și este în ajunul zilei Constituției Ucrainei.

Și în acest an, în perioada 29.06-01.07 localitatea Hlyboka a sărbătorit 580 de ani de la prima mențiune scrisă. 580 de ani este o vârstă venerabilă! În Ucraina și oriunde în lume nu sunt multe orașe și sate, cu o vârstă venerabilă cum o are Hlyboka. În 2015, comunitatea din Hlyboka a început să scrie un nou capitol în istoria sa. S-a decis să se constituie Comunitatea teritorială unită Hlyboka, al cărei președinte, Hryhori Vanzureak, timp de patru ani, a pus umărul la zidirea unei comunități puternice.

La această sărbătoare au sosit oaspeții din Republica Moldova, România, Polonia, deputați din Ucraina, șefi de consilii raionale din regiunea Cernăuți, reprezentanți ai Asociației Orașelor din Ucraina, autoritățile locale și raionale și alții.

La invitația primarului localității Hlyboka, la sărbătoare a venit și o delegație a Uniunii Ucrainenilor din România compusă din domnii: Victor Semciuc, prim-vicepreședinte al UUR, președintele filialei județene Botoșani a UUR; Victor Hrihorciuc, vicepreședinte UUR, președintele filialei județene Iași a UUR; Bodnar Ioan, vicepreședintele filialei județene Suceava a UUR, membri ai filialei Botoșani a UUR, Scutelnicu Vasile, Sorin Șeucaliuc și domnișoara Claudia Semciuc.

Sâmbătă, 30 iunie, a avut loc masa rotundă „Hlyboka își adună prietenii!” cu participarea delegațiilor orașelor înfrățite și a personalităților locale. Cu multă și adâncă ospitalitate au fost întâmpinate delegațiile Uniunii Ucrainenilor din România, ai orașelor Piatra Neamț și Siret, oaspeții din Polonia, din orașul Narol și din orașul Orhei (Moldova). De asemenea, la sărbătoare a venit și delegația orașului Dubno (regiunea Rivne). Printre invitații de onoare au fost: ambasadorul Ucrainei în Grecia, Valeri Tybuch, viceprimarul localității Volocisk, regiunea Hmelnytskyi, Oleksandr Vasylchenko, doctorand în științe medicale, medicul neurochirurg din Cernăuți Oleksandr Karliciuk, erou național al Ucrainei, șef al ATO din regiunea Cernăuți, Valeri Krasnian, artist emerit al Ucrainei, Anna

Hlyboka la ceas aniversar!

Daria Andruseak și multe alte personalități marcante. Moderatorii acțiunii au fost primarul localității Hlyboka, domnul Hryhori Vanzureak și Oleksandr Ciubrei, profesor la Catedra de geografie economică și managementul mediului de la Universitatea din Cernăuți.

Oaspeților le-a fost prezentat un documentar video despre istoria localității Hlyboka, li s-a povestit despre consăteanca lor Domka Botuşanska cu o biografie interesantă și plină de învățăminte. În cadrul acțiunii au fost invitați să rostească scurte alocuțiuni și invitații din afara granițelor Ucrainei. La sfârșitul mesei rotunde s-a adoptat o hotărâre privind constituirea unei societăți pentru toți compatrioții hlyboceni, împărțiați în întreaga lume. Printre membrii de onoare a fost ales și președintele UUR, dl Nicolae Miroslov Petrețchi, într-un caleidoscop festiv „Hlyboka! Îți mărturisesc dragostea mea”, au răsunat cântece despre localitate.

Seara s-a desfășurat un prestigios și antrenant turneu internațional de skanderbeg „Hlyboka Arm International”, la sediul Departamentului creație și divertisment al raionului. Atât organizarea, cât și divertismentul și lupta propriu-zisă s-au desfășurat în cele mai bune condiții și, cu siguranță, organizatorii turneului merită un „plus” la calificativ. Înainte de a începe turneul au fost adresate scurte alocuțiuni și felicitări de către primarul localității Hlyboka, Hryhori Vanzureak, primarul orașului Siret (România), Popoiu Adrian, președintele și vicepreședintele Federației de Skanderbeg a Ucrainei, domnii Marius Baika și Volodymyr Doros. După un minut de reculegere în memoria celor care au murit pentru independența țării și a intonării imnurilor țărilor participante (Ucraina, România și Moldova) s-au apucat de treabă sportivii participanți la turneu. În final, printre câștigătorii turneului „Hlyboka Arm International”, la categoria de greutate absolută, s-a numărat și reprezentantul României, Daniel Andronache.

A doua zi, cu cântece de petrecere, jocuri distractive și sportive, cu băuturi răcoritoare tradiționale, localnicii și oaspeții s-au adunat în piața centrală din localitate. Pe scena amenajată în vederea deschiderii oficiale a sărbătorii, au fost invitați pentru a rosti alocuțiuni Maksym Bourbaki, deputat în Rada Supremă a Ucrainei, președintele Consiliului Regional Cernăuți, Ioan Muntean, președintele Consiliului Raional Hlyboka, Petro Panciuk, primarul orașului înfrățit Narol (Polonia), Stanislaw Woch, consilierul din cadrul Consiliului Orașenesc Piatra

Neamț (România), Vasile Oatu, președintele Consiliului Raional Orhei (Moldova), Tudor Golub, reprezentantul Uniunii Ucrainenilor din România, președintele filialei Iași, Victor Hrihorciuc, șeful delegației comunei Căndești județul Botoșani, președintele comunității locale din Vășkivți, Nikolai Perci, viceprimarul orașului Volocisk Oleksandr Vasylchenko.

După semnarea unor acorduri de cooperare cu orașele înfrățite din Polonia și Moldova și după depunerea de flori la monumentele lui Taras Șevcenko și Mihai Eminescu din localitate, a început concertul festiv. În cadrul concertului au evoluat formații din Hlyboka și Vășcăuți. Sărbătoarea a continuat în piața centrală cu programe prezentate de formații de amatori, precum și cu

concursul devenit deja tradițional „Turtă dulce de Hlyboka”. În acest an lupta pentru marele premiu nu a fost ușoară, dar în final a fost bine răsplătită. Într-adevăr, membrii juriului s-au pierdut între turte și brișe, compot de fructe (uzvar) mied, sarmale și alte preparate.

Câștigătorul din acest an a fost declarat Direcția de Educație a Administrației Raionale de Stat Hlyboka, care a primit un premiu în valoare de zece mii de hrivne. În total, au fost nouă pavilioane cu participanți. Ceilalți opt participanți au primit câte 1.500 hrivne ca premii de participare.

Pentru iubitorii fotbalului, pe stadionul din localitate a avut loc un meci de fotbal între veteranii echipei naționale a Ucrainei și FC „Hlybo-

ka”. Într-o luptă dură, meciul sa terminat cu scorul de 2:2, dar după efectuarea seriei de penaltiuri, victoria a revenit jucătorilor cu mai multă experiență, și anume echipa națională a veteranilor din Ucraina cu scorul de 3:4.

Sărbătorirea celei de-a 580-a aniversări a localității Hlyboka s-a încheiat cu un concert mult așteptat susținut de îndrăgitul cântăreț Andri Rebarciuk și focuri de artificii care au iluminat cerul deasupra localității.

Aniversarea satului este întotdeauna un eveniment extraordinar pentru locuitorii săi. Această sărbătoare este a tuturor celor care s-au născut și au crescut aici, a celor care au venit odată aici ca să rămână pentru totdeauna în acest ținut cu un colorit deosebit, cu o tradiție și cu o istorie glorioasă. Astăzi, Hlyboka se dezvoltă, devine tot mai confortabilă pentru viață și cu potențial cultural în creștere. Și toate acestea datorită onestității, eficienței, optimismului, perseverenței și sprijinului acordat de liderii comunității și cetățenii săi.

Victor HRIHORCIUC,
președintele filialei Iași a UUR

Una dintre preocupările de bază ale etniei noastre îl constituie faptul că în permanență trebuie să menținem puntea de legătură dintre patria-mamă și patria în care trăim.

Din dorința de a evidenția acest aspect și pentru a recompensa activitatea prodigioasă a unor membri ai filialei noastre și în concordanță cu Planul principalelor proiecte culturale pe anul 2018, în luna mai, în a treia decadă, am organizat și desfășurat o excursie de documentare și cunoaștere în Ucraina.

Acestă deplasare a fost stabilită a se desfășura în două etape, și anume: participarea, în perioada 26-27 mai, la Etnofestivalul „Kodima Fest”, iar a doua etapă, în perioada 28-30 mai, vizita la Kaniv, la Complexul istorico-muzeal dedicat poetului național ucrainean, Taras Hryhorovyci Șevcenko.

Trecând peste activitățile generate de pregătirea excursiei și distanța suficient de lungă, în după-amiaza zilei de 25 mai, am ajuns în satul Ivaskiv, raionul Kodima, regiunea Odesa, unde am fost întâmpinați de domnul Henadi M. Hladdenko, șeful Administrației de Stat din raionul Kodima. Și pentru că nimic nu este întâmplător, în cuvântul său de salut acesta a afirmat că fiica acestuia, Anastasia, ne-a vizitat cu ani în urmă și la înapoierea din vizită i-a spus tatălui că a rămas impresionată de acel colțor de ucrainitate descoperit la Tulcea, manifestat prin cultură și tradiții, remarcând cu admirație sentimentele curate ale etnicilor ucraineni din România pentru patria-mamă și a mai afirmat că etnicii ucraineni din Tulcea „iubesc mai mult Ucraina decât noi, ucrainenii”.

După acest cuvânt de salut și momentele de cunoaștere, gazda noastră, vizibil emoționată de întâlnire, ne-a condus pe locul numit „Toloka” și ne-a prezentat în avanpremieră locul unde urma să se desfășoare în următoarele trei zile festivalul.

După o noapte de odihnă binevenită, împreună cu ghizii noștri, profesorul Veaceslav Kușnir și profesorul Natalia Petrova, ajunși la intersecția drumurilor Kodima-Odesa cu satul Ivaskiv unde timp, de cel puțin o oră, în prezența unui public numeros l-am întâmpinat pe prim-vicepreședinte al Administrației Regionale de Stat Odesa, Oleksandr Teresciuk, în prezența căruia au fost dezvelite două monumente de suflet dedicate istoriei căzăcești din satul Ivaskiv.

După rostirea alocuțiunilor de rigoare și dezvelirea monumentelor au urmat în mod firesc depuneri de flori și coroane.

După acest moment ne-am deplasat, alături de coloana oficială, flancați pe o distanță de aproximativ un kilometru, pe o parte și pe alta a drumului, de un cordon continuu de ștergere tradiționale-ucrainene (un procedeu inedit pentru noi) realizat de participanți până în dreptul scenei unde festivalul a fost deschis de către gazdă oficială, Henadi M. Hladdenko, care a mulțumit publicului spectator pentru implicarea la reușita acestui eveniment major din viața satului Ivaskiv, iar în cuvântul său Oleksandr Teresciuk, a spus „... mă bucur să întâmpin oaspeții din alte țări, România, Moldova și din regiunile Ucrainei. Avem onoarea și datoria de a păstra tradițiile strămoșilor noștri și, astfel, în fiecare an aici se adună oameni creativi, care împreună prezintă, învață și îmbogățesc cultura tradițională”.

După intonarea imnului festivalului, împreună cu gazdele manifestării, frații Petro și Mychailo Pohorilo, am vizitat, rând pe rând, organizațiile locale

Excursie în Ucraina

căzăcești din zonă, unde am fost întâmpinați cu pâine și sare, cu gustări tradiționale ucrainene, pe fondul unor melodii tradiționale unde am putut viziona scenete prezentate de organizatorii fiecărei locații, precum și atelierul de lucru deschise întregului public, dar și expoziția de pictură realizată de o echipă condusă de profesorul Viktor Homoniuk (o veche cunoștință de-a noastră).

Mi-a atras atenția în mod special o casă cu etaj ridicată pe stâlpi și lipită cu pământ și paie, casa care aparține culturii Cucuteni-Tripolie, cultură ce este răspândită pe circa a 350 de mii de km pătrați situați în România, Republica Moldova și Ucraina, cultură despre care specialiștii afirmă că a precedat cu câteva sute de ani așezările umane din Egiptul Antic și Sumer și spre cinstea noastră însăși existența unei case cu etaj evidențiază modernitatea acestei culturi în vremuri demult apuse.

După vizitarea tuturor standurilor dispuse în zonă, ne-am retras în tabăra căzăcească dispusă pe stadion unde delegația noastră împreună cu studenții de la Universitatea „I.I. Menciukov” din Odesa condusă de profesorii Veaceslav Kușnir și Natalia Petrova, au prezentat activități legate de viața într-o sice căzăcească.

Astfel publicul spectator a luat cunoștință cu modelele de pregătire militară de specialitate, legate de mânăuirea armamentului din dotarea fiecărui cazac și anume, mânăuirea sabiei, a arcului cu săgeți, a toporului etc., precum și lupta corp la corp cu inamicul în concordanță cu inițierea în tehnici de autoapărare.

Totodată publicului i-au fost prezentate activități ce se desfășoară în Sicea Zaporojeană legate de viața de zi cu zi atât pe timpul pregătirii campaniilor militare, cât și în afara acestora.

Împreună cu Paula Condrat, Paraschiva Petrencu, Ion Maxim, Ion Nichita și Petruța Nichita (pe post de degustător) ajutați de profesorii Veaceslav Kușnir și Natalia Petrova, supravegheați îndeaproape de studenții din echipă, am preparat un borș de pește tradițional, rețeta păstrată cu sfințenie de pe vremea bunicilor, dar și adaptată posibilităților actuale.

La finalul acțiunii văzând că în ceau nu a rămas nimic, deși am preparat peste 40 de litri de ciorbă, am concluzionat că acțiunea a fost o reușită.

Activitatea de prezentare s-a desfășurat către orele 21:00 când am fost invitați să participăm la un concert prezentat de artiști în vogă ai Ucrainei, care s-a finalizat cu un frumos foc de artificii. Către miezul nopții obosiți, dar mulțumiți de faptul că am reușit să contribuim la reușita festivalului, ne-am retras spre o meritată odihnă.

A doua zi de dimineață, am vizitat în localitatea Kodima, Muzeul de Istorie, unde prin amabilitatea ghizilor de la muzeu am luat contact cu istoria locului începând din perioada culturii „Cucuteni-Tripolie” și până în zilele noastre, iar ceea ce am văzut ne-a impresionat privind istoria, locația, precum și efortul gazdelor noastre de a menține în viață obiectele și izvoarele istorice aflate în conservare în acest muzeu.

Prezența noastră în ce-a de-a doua zi a festivalului a fost remarcată tot în tabăra căzăcească unde de

această dată noi am admirat studenții care în atmosfera de sărbătoare au pregătit vestitul preparat căzăcesc „kuliș”, tot la ceau, un preparat foarte gustos, bine apreciat de public în care am regăsit carne, slănină, legume, mălai etc.

În paralel cu această activitate, membrii echipei noastre au luat contact cu atelierul desfășurat în cadrul festivalului. Astfel, rând pe rând, am vizitat atelierul de împletituri din papură, paie și răchită, atelierul de ceramică și sculptură, atelierul de confecționat instrumente muzicale, unelte tradiționale și casnice, precum și terenul de joacă pentru cei mici, intitulat sugestiv „Cotruța” unde am avut plăcerea să redescoperim unele dintre jocurile copilăriei noastre.

Către seară, începând cu orele 21:00, timp în care am luat contact direct cu tradiții și obiceiuri ucrainene cu care strămoșii noștri au venit pe teritoriul dobrogean, tradiții păstrate până în zilele noastre, am încheiat ziua cu un alt concert spectaculos susținut cu artiști ucraineni.

Începând cu ziua de luni, după ce am mulțumit gazdelor noastre pentru ospitalitate și primire călduroasă, în frunte cu Henadi Hladdenko, președintele raionului Kodima, am început deplasarea către punctul final al vizitei noastre, orașul Kaniv, unde am ajuns către seară.

După rezolvarea problemelor de logistică și cazare, am efectuat o scurtă vizită în oraș la câteva obiective turistice, inclusiv Niprul, un fluviu atât de cunoscut în istoria Ucrainei.

La 29 mai, începând cu ora 10, împreună cu delegația tulceană și fiind însoțiți de vechi prieteni, Alla Kendzera și Valentyn Sperkaci (laureat al Premiului de Stat „Taras Șevcenko”), de care ne leagă o veche și statornică colaborare și prietenie am pășit într-o atmosferă sobră, dar și atrăgătoare în același timp pe muntele lui Taras (Tarasova Hora). Aici am fost întâmpinați de către conducerea Complexului muzeal „Taras Șevcenko”, unde, rând pe rând, după ce am depus o coroană de flori la mormântul poetului, am vizitat timp de trei ore fiecare încăperă luând contact cu truda și realizările colectivului Complexului muzeal „Taras Șevcenko”, remarcând pe viu respectul și aprecierea pe care atât ucrainenii, cât și oamenii din întreaga lume le acordă operei și personalității marelui poet ucrainean. Totodată am făcut un schimb cultural, donând la muzeu un album realizat la noi în Dobrogea legat de viața și activitatea lui Stavru Tarasov (1883-1961) artist și violonist de prestigiu, absolvent a trei școli de artă despre care colegul său de școală, Nicolae Tonița, spunea că „Stavru Tarasov a fost mereu o persoană misterioasă și mistică în același timp și a avut nu numai darul picturii, ci și al muzicii”.

După încheierea vizitei la Complexul muzeal „Taras Șevcenko”, mulțumind gazdelor noastre pentru efort și implicare, am predat ștabela delegației noastre din București care venise la Kaniv cu același scop.

Luându-ne rămas bun și mulțumind încă o dată celor care s-au implicat în realizarea obiectivelor propuse și cu gândul de a reveni de câte ori există această posibilitate, am părăsit Ucraina mai bogăți spiritual și, probabil, vom fi mai implicați în efortul de promovare și prezervare a valorilor tradițional-spirituale ale culturii ucrainene.

Dumitru CERNENCU

„Cântec străbun - cuvânt matern” - Festivalul cântecului ucrainean din Sighet

Sâmbătă, 23 iunie 2018, filiala Maramureș a Uniunii Ucrainenilor din România, cu sprijinul artistului național al Ucrainei, Marian Hadenko, a organizat Festivalul cântecului ucrainean sub denumirea „Cântec străbun - cuvânt matern”. De fapt, în acea zi, la Sighetu Marmăției, s-au desfășurat două evenimente.

Dimineața, în sala „George Enescu” a municipiului, a avut loc Congresul Extraordinar al Uniunii Ucrainenilor din România, la care au luat parte peste 300 de participanți, președinți de filiale, președinți de organizații, membri ai UUR, invitați. Printre oaspeții de seamă la eveniment s-au numărat Evhen Cholij, președintele Congresului Mondial al Ucrainenilor, Jaroslava Hartéanyi, președintele Congresului European al Ucrainenilor, deputatul Nicolae Miroslav Petrețchi, președintele UUR, vi-

carul Bisericii Ortodoxe din România, preotul Ivan Pițura. Între numeroasele puncte de pe ordinea de zi a Congresului, punctul principal l-a constituit problema unității tuturor ucrainenilor. A fost adoptată de delegați, în unanimitate, Rezoluția privind unitatea și identitatea tuturor ucrainenilor din România. Și poate niciodată un președinte al UUR nu a fost laudat așa mult de înalții oaspeți, ca actualul tânăr președinte.

La sfârșitul Congresului, participanții s-au deplasat la bustul lui Taras Șevcenko să depună flori.

În după-amiaza aceleiași zile, filiala Maramureș a UUR a organizat Festivalul cântecului ucrainean sub denumirea „Cântec străbun - cuvânt matern”. Ei au fost sprijiniți de artistul poporului al Ucrainei, Marian Hadenko, care pentru acest eveniment a adus artiști din toate regiunile Ucrainei. La Sighetu

Marmăției au ajuns și artiști din Croația și Slovenia, care au concertat cu o zi înainte.

Spre deliciul publicului, pe scenă au evoluat copii, tineri, soliști, grupuri vocale și instrumentale din Ucraina, fiind răsplățiți cu aplauze. La încheierea evoluției lor a cântat cunoscutul și apreciatul artist Marian Hadenko, fiind răsplățiți toți cu „Diplome de excelență” oferite de dl deputat, președinte al UUR și de președintele UUR Maramureș, cărora li se datorează și reușita acestor evenimente.

Din Maramureș, pe scena sălii „George Enescu” a evoluat, de asemenea, corul mixt „Vocile Ronei” din Rona de Sus și ansamblul de dansuri „Sokoleata” din aceeași localitate, conduși de prof. Geta Petrețchi. A încheiat spectacolul ansamblul „Cervona kalyna”, conducător și solist prof. Miroslav Petrețchi, cu un buchet de cântece ucrainene.

A fost o zi plină de evenimente. Felicitări organizatorilor și participanților!

Ileana DAN

Primul episcop greco-catolic ucrainean al Bucovinei

La Cernăuți, la jumătatea lunii noiembrie, 18 noiembrie 2017, în Catedrala Greco-Catolică „Adormirea Maicii Domnului” a fost celebrată Liturghia de întronizare a episcopului Yosafat Moschych. Acesta, prin consimțământul Sinodului Episcopilor Bisericii Greco-Catolice Ucrainene întrunit la Lvov – Briuhovyci, în perioada 3-12 septembrie 2017, și prin decretul din 5 octombrie emis de către Întâistătătorul Bisericii Greco-Catolice Ucrainene, Preafericitul Sveatoslav Șevciuk, arhiepiscop major de Kiev-Halyci, a fost transferat din funcția de episcop auxiliar al Arhiepiscopiei de Ivano-Frankivsk, episcop titular de Pulcheriopolis și întronizat ca episcop eparhial de Cernăuți. Totodată, în aceleași perioade de timp, mai sus menționate, Sinodului Episcopilor Bisericii Greco-Catolice Ucrainene și P.F. Sveatoslav au luat decizia înființării noii Eparhii de Cernăuți desprinse din Eparhia de Kolomyia-Cernăuți. Toate aceste demersuri au primit binecuvântarea Sanctității Sale, papa Francisc I, și s-au desfășurat conform Canoanelor Bisericilor Răsăritene (Can. 85, § 1,2 și Can. 86, § 1,2). Sfânta Liturghie a fost prezidată de PF Sveatoslav Șevciuk, arhiepiscop major de Kiev și Halyci. I-au fost alături 13 episcopi greco-catolici din Ucraina și 3 ierarhi de rit latin: Mons. Claudio Gugerotti, nunțiu apostolic în Ucraina, PS Edward Kawa, episcop auxiliar al Arhiepiscopiei Romano-Catolice de Lvov și PS Petru Gherghel, episcop al Diecezei Romano-Catolice de Iași.

Conform articolului semnat de preotul Adrian Blăjuță și publicat pe site-ul Episcopiei Romano-Catolice de Iași, (www.ercis.ro), pagina Viața Diecezei, Excelența Sa Petru Gherghel a onorat invitația care i-a fost adresată și „a participat la această celebrare însoțit de o delegație formată din 15 persoane, printre care s-au aflat și șapte preoți greco-catolici care slujesc în comunități greco-catolice din Bucovina românească, dar și Ghervazen Longher, președintele Uniunii Polonezilor din România”.

De asemenea, în articol se precizează faptul că „la sfârșitul Liturghiei, PF Sveatoslav Șevciuk, printre mulțumirile rostite tuturor celor prezenți și îndemnurile la început de misiune, date noului episcop de Cernăuți, a mulțumit și episcopului Petru Gherghel pentru prezență și pentru surpriza plăcută pe care i-a făcut-o întâlnindu-l și la Cernăuți, după ce deseori s-au întâlnit la Sinodul Episcopilor de la Roma.” Iar, la agapa frățească care a avut loc «PS Petru Gherghel l-a felicitat din nou pe noul episcop Yosafat, oferindu-i un tablou mozaic cu icoana sfintei Fecioare Maria de la Căcica, un album cu fericitul Anton Durcovici și un album cu municipiul Iași și l-a salutat pe ÎPS Sveatoslav Șevciuk. PS Petru a fost invitat să ia cuvântul. „Beatitudine, Excelența Voastră, Preasfințite Yosafat, dragi prieteni și prietene, ajungând aici în Cernăuți, de câte ori am fost în Bucovina noastră, m-am simțit mereu acasă. De fapt, sfântul papă Ioan Paul al II-lea spunea că noi oriunde suntem, suntem acasă. Suntem între frați. De aceea, mă bucur tare mult ca în numele delegației noastre să vă spun un dor și o dorință, de a rămâne mereu uniți. Vă mulțumim pentru invitație și vă așteptăm cu bucurie la noi acasă, în România, și într-un chip special în Bucovina noastră, pentru că vrem împreună să trăim și să construim o lume mai unită și mai bună!”, au fost cuvintele rostite de păstorul Diecezei de Iași, traduse în ucraineană, mesaj încheiat în aplauzele tuturor celor prezenți.

De altfel, strânsele relații dintre credincioșii catolici din Bucovina, români și ucraineni, au fost amintite de mai multe ori în cuvântul de învățătură al PF Sveatoslav, înalta față bisericească subliniind faptul că în decursul timpului, în perioada medievală, Episcopia Catolică de Siret a aparținut, între anii 1371-1434, de Arhiepiscopia

de Lvov. Și tot de orașul Siret se leagă un alt eveniment istoric, mai apropiat în timp, când, între anii 1923-1930, aici a funcționat administratura apostolică subordonată direct Nunțiatului Apostolic din București care își exercita jurisdicția asupra parohiilor greco-catolice ucrainene bucovinene din Regatul României. Arhiepiscopul major de Kiev-Halyci nu a uitat să menționeze și faptul că, în perioada interbelică, începând cu anul 1930, toți credincioșii greco-catolici ucraineni din

PF Sveatoslav Șevciuk întronizându-l pe P.S. Yosafat Moschych, episcop greco-catolic de Cernăuți în Catedrala Greco-Catolică „Adormirea Maicii Domnului”

Bucovina s-au aflat sub păstoria episcopului de Maramureș al Bisericii Române Unite cu Roma (Greco-Catolice).

Făcând referire la relațiile cordiale cu frații ortodocși, PF Sveatoslav a dat ca exemplu întâlnirea din anul 1900, a mitropolitului Andrei Șeptyțkyi, pe atunci episcop greco-catolic de Stanis-

PS Petru Gherghel, episcop romano-catolic de Iași și P.S. Yosafat Moschych, episcop greco-catolic de Cernăuți (de la stânga la dreapta). Preotul Nicolae Nicolaișen, protopop greco-catolic de Bucovina, parohia Căcica, județul Suceava (la mijloc)

law, cu mitropolitul ortodox al Bucovinei și Dalmației, Arcadie Ciupercovici. Aflat în vizită canonică în Bucovina, unde a poposit aproape o lună, prelatul greco-catolic Andrei Șeptyțkyi, una dintre marile personalități culturale și religioase pe care le-a avut poporul ucrainean, îl vizitează pe arhiepiscopul ortodox cernăuțean prezentându-i propunerea demarării unui dialog interconfesional, benefic deopotrivă pentru ucraineni, români și alte naționalități din acest spațiu geografic.

Reîntorcându-ne la perioada contemporană, amintim cititorilor, că în anii '90, după căderea regimurilor totalitare din cele două țări, România și Ucraina, Biserica Greco-Catolică iese din ilegalitatea impusă de puterea comunistă și urmează un proces complex de reorganizare. În cadrul acestui proces, greco-catolicii ucraineni din România se bucură începând cu anul 1996 de reînființarea Vicariatului Greco-Catolic Ucrainean din România din cadrul Eparhiei Greco-Catolice de Maramureș. Această unitate bisericească administrativă cu regim special misionar-pastoral este organizată în două protopopiate, Bucovina și Maramureș (există și două parohii în Banat: Peregu Mare și

Scăiuși), având în jurisdicția sa 20 de parohii și aproximativ 2000 de credincioși. Din anul 2012, preotul Mihai Dubovici este vicar episcopal pentru ucrainenii greco-catolici din Biserica Română Unită cu Roma, Greco-Catolică (BRU). Aceasta este o Biserică de tradiție răsăriteană în deplină comuniune cu Scaunul Romei și are rangul de Biserică Arhiepiscopală Majoră. În structura ei intră Arhiepiscopia de Alba Iulia și Făgăraș, care are alte șase eparhii sufragane (Oradea, Cluj-Gherla, Lugoj, Maramureș, București și Canton-Canada). Întâistătătorul ei este arhiepiscopul major cardinal PF Lucian Mureșan. Conform statisticilor din Anuario Pontificio 2016, BRU are 504.280 de credincioși. În cazul credincioșilor greco-catolici ucraineni din Nordul Bucovinei, nou înființata eparhie de Cernăuți, care îi reprezintă, are în componența sa 20 de comunități și 13 preoți. Cuprinzând geografic doar regiunea Cernăuți, ea este una dintre cele mai mici episcopii din sânul Bisericii Greco-Catolice Ucrainene (BGCU) care conform Anuario Pontificio 2016 are 4.636.958 de membri și este organizată în Ucraina în 4 arhiepiscopii (Kiev, Lvov, Ternopil-Zboriv, Ivano-Frankivsk), 7 episcopii (Kolomyia, Cernăuți, Sambir-Drohobyci, Stryi, Sokal-Zhovkva, Buchach, Kamianet-Podilskyi) și 5 exarhate (Donețk, Harkiv, Odesa, Luțk și Crimeea). În Europa, Bisericii Greco-Catolice Ucrainene îi aparține o arhiepiscopie în Polonia (Przemysł-Varșovia), 3 episcopii (Wrocław-Gdańsk-Polonia; Eparhia „Sfântul Volodymyr cel Mare” din Paris-Franța, Eparhia „Sfintei Familii” din Londra-Marea Britanie) și un exarhat apostolic pentru Germania și țările scandinave. În cele două Americi, BGCU este compusă dintr-o arhiepiscopie (São João Batista em Curitiba - Brazilia) și 11 episcopii: 4 în Statele Unite (Philadelphia, Chicago, Stamford și Parma), 5 în Canada (Winnipeg, Edmonton, Toronto, Saskatoon și New Westminster), una în Brazilia (Imaculata Concepțiune- Prudentopolis) și una în Argentina (Buenos Aires). Parohiile greco-catolice ucrainene din Australia, Noua Zeelandă și Oceania sunt organizate în Eparhia „Sfinților Apostoli Petru și Paul” din Melbourne.

Revenind pe pământul bucovinean, la Cernăuți, demn de menționat este faptul că lăcașul de cult ales să fie catedrală episcopală datează din anul 1812. În el se găsește icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului Cernăuțeanca – „Speranța celor fără de speranță” iar în timpul comuniștilor, acesta a fost transformat în depozit de hârtie.

Cât despre PS Yosafat Moschych, noul episcop întronizat, studiindu-i biografia aflăm că este cel mai tânăr vlădică greco-catolic ucrainean. Are 41 de ani și s-a născut în localitatea Saryi Rozdil, regiunea Lvov. A studiat între anii 1994-1999 la Seminarul Teologic Greco-Catolic din Ivano-Frankivsk, 2000-2002, la Universitatea Pontificală

Luterană din Roma și în anul 2003, tot în Cetatea Eternă, la Universitatea Pontificală Saleziană. În anul 1998, se alătură, ca novice, Congregației Misionare „Sf. Apostol Andrei” luându-și numele de monah Yosafat. În anul următor, el a depus primele voturi monahale iar, în 2002, profesiunea monahală solemnă și perpetuă. Tot în perioada 1998-1999, Yosafat Moschych a fost hirotonit diacon și mai apoi preot. Din anul 2006, este ales superior general pentru Congregația Misionară „Sf. Apostol Andrei”. La 36 de ani, în 2014, ajunge episcop auxiliar al Arhiepiscopiei din Ivano-Frankivsk, episcop titular de Pulcheriopolis. Referitor la relațiile cu România, în același an, 2014, la 30 august, P.S. Yosafat Moschych, participă, ca reprezentant al Bisericii Greco-Catolice Ucrainene, în Capitala țării noastre, la înscăunarea noului episcop greco-catolic, PS Mihai Frățilă, ca eparh al nou înființatei Episcopii Greco-Catolice „Sfântul Vasile cel Mare” din București.

Mihai MIHĂIESCU ANIUK

De-a lungul existenței sale, omenirea a fost strâns legată și condiționată de lumea înconjurătoare din care face parte nemijlocit flora, dar mai ales fauna. La drept vorbind, practic, nici nu ar fi putut exista fără aceste două aspecte ale vieții pe pământ. Acest fapt s-a manifestat și în toate acțiunile întreprinse de oameni din cele mai vechi timpuri și continuă și astăzi, deși acum această existență este condiționată și influențată și de cuceririle tehnicii, de enormul salt al electronicii, chiar și de evoluția cuceririi spațiului cosmic. Inșă legătura care există între oameni și natura înconjurătoare s-a oglindit și în diferite creații îndeosebi literare, în artele plastice și, în general, în tot ce este specific activității umane. In acest sens, o amploare deosebită în ziua de azi o are propagarea relațiilor oameni-natură prin mijloacele de informare mass-media din care face parte internetul și, în mod deosebit, televiziunea care – știm cu toții – acordă multă atenție acestui scop. In această privință amintim emisiunile vestitelor canale: National Geographic, Animal Planet, Discovery Science, Viasat Nature, Viasat HD și multe altele, ale căror emisiuni documentare ne captivează cu relatări din lumea înconjurătoare exemplificate cu aspecte – de multe ori inedite – din viața plantelor dar mai ales a animalelor. Cu precădere toate acestea se referă la fauna și flora de pe alte continente sau din țări exotice. Ne-am obișnuit să vedem întâmplări cu lei, crocodili, maimuțe, șerpi, pești și alte viețuitoare de pe tot mapamondul. Este adevărat, toate aceste relatări sunt foarte instructive, interesante pentru telespectatori indiferent de vârstă. Același lucru se poate spune și despre cele citite în binecunoscutele rubrici despre animale, îndeosebi domestice, publicate în presă.

Cu toate acestea, în lumea animală din jurul nostru se petrec și multe întâmplări cărora nu le acordăm atenție, care trec neobservate deși pentru protagoniștii ele pot constitui chiar adevărate drame.

O întâmplare la care am fost martor m-a determinat să scriu aceste rânduri cu care poate unii cititori, obișnuiți numai cu povestiri hazlii sau înduioșătoare despre animale, ca de exemplu cele publicate în "Formula AS", nu vor fi de acord, dar viața e așa cum este și trebuie să o privim în mod realist lăsând la o parte sentimentalismele.

Confruntarea

Într-una din zilele acestei primăveri, ocazional mă aflam într-o cameră a unui apartament situat la etajul unui bloc. Prin fereastră se vedea curtea și casa unor vecini de peste drum. Oricine s-ar fi uitat, și-ar fi dat seama că aceștia sunt oameni gospodari. Casa era arătoasă, construită solid, lângă ea se aflau și câteva acareturi. In curte, pe lângă un cățeluș jucăuș, se vedea și o pisică încălzindu-se la soare căci – se știe – că pisicilor le place căldura, dar și niște orătănii, mai exact un curcan și o curcă, dar și un grup de cinci-șase găini printre care se plimba țațoș un cocoș dintr-o rasă mică numită în popor „americană”. Orătăniile scormoneau și ciuguleau câte ceva, găinile și cocoșul într-o parte a curții, iar curca și curcanul, separat, în altă parte. Atmosfera din curte era pașnică, normală, așa cum se potrivește unei gospodării, datorită cărui fapt nu i-am acordat o atenție deosebită.

Trecuse ceva timp, nu prea mult, când am privit din nou spre curtea respectivă și ce am văzut m-a determinat să fiu mai atent. Nu știu din ce motive, poate dintr-un „conflict de interese”, am văzut cum cocoșelul era antrenat într-o confruntare cu curcanul. Se aflau față în față într-o poziție de luptă. Cocoșelul, mic dar curajos și ambițios, săltându-se ajutat de aripi, căuta să ajungă până la nivelul capului curcanului, dar asta nu-i reușea deoarece curcanul, cu mult mai mare, îl lovea cu ciocul în cap atunci când acesta era cam pe la jumătatea distanței care separa capetele lor. Lovitura primită îl trimitea pe cocoș înapoi. Probabil că era destul de puternică pentru el, căci, ajuns jos, rămânea câteva clipe nemișcat. Când își revenea din șoc, cocoșelul repeta încercările sale, care de fiecare dată erau zădărnice de curcan cu aceleași consecințe. Inșă el, îndârjit, nu abandona acea luptă inegală. Nu a renunțat nici atunci când capul său era deja plin de sânge și era evident că această confruntare este pierdută pentru el. Toate mișcărilor sale erau tot mai slabe. Abia mai putea să se ridice de jos (de săltat nici vorbă), capul care era o rană deschisă, însângerată, îi rămânea atârând. Situația lui era dramatică și nu se compara cu cea a curcanului, care nu primise nicio lovitură

și pentru care confruntarea era, probabil, o distracție.

În final, după încă vreo câteva încercări de a-și reveni, bietul cocoșel a rămas pe pământ zbătându-se în ghearele apropiatei morți. Părea că acesta este deznodământul întâmplării, dar spre surprinderea mea, am mai văzut ceva cu totul neașteptat. După ce și-a învins adversarul, curcanul s-a îndepărtat liniștit, de parcă nu se întâmplase nimic, în schimb, de cocoșelul în agonie s-a apropiat curca – ea până atunci își văzuse de treaba ei, ciugulind în apropierea „câmpului de bătaie”. S-a apropiat, a privit câteva clipe cocoșelul și ... incredibil, dar adevărat, probabil din „solidaritate” cu curcanul, i-a mai aplicat și ea o lovitură cu ciocul în capul însângerat! Asta a constituit „lovitura de grație” pentru învins, ale cărui zvăcniri deveniseră tot mai rare. După această ispravă, curca s-a îndepărtat, alăturându-se curcanului. In tot acest timp, de partea cealaltă, dar nu prea departe de scena confruntării, găinile continuau să ciugulească liniștite, indiferente la ce se întâmplase în apropierea lor, în urma cărui fapt rămăseseră „văduve”.

În ce privește pe „vajnicul erou” al acestei întâmplări, care a plătit cu viața curajul său înfruntând un adversar de câteva ori mai mare și mai puternic, mai mult ca sigur că a sfârșit în oala cu mâncare a gospodariilor, căci abia atunci când el avea ultimele zvăcniri a apărut și gospodina casei care, strigând ceva și gesticulând, a fugit spre el, l-a ridicat și, grăbită, l-a dus în casă.

Și așa, întâmplător, am fost martor la o luptă inegală desfășurată în tăcere cu deznodământul pe care l-am prezentat. M-a impresionat atât îndârjirea combatanților (de fapt, a celui învins), dar și atitudinea agresivă a curcii și cea pasivă a găinilor. Iată cum, în situații critice, dramatice, și în lumea necuvântătoarelor se manifestă atitudini diferite, similare cu cele ale oamenilor. Toate acestea ne determină să tragem concluziile cuvenite având, înșă, în vedere totuși și latura pozitivă a întâmplărilor caracteristice necuvântătoarelor din jurul nostru.

Mai mult ca sigur că, până la urmă, „văduvele” au fost „consolate” de către gospodari cu un alt cocoș, poate mai mare și mai voinic, capabil să-l înfrunte cu succes pe îngâmfatul curcan, dacă nu cumva între timp a ajuns și acesta, sancționat, aidoma cocoșelului, în oala cu mâncare...

Iarema ONEȘCIUC

LUNA LUI CUPTOR – ECHIVALENȚE LIRICE

Cuptor – luna lui Helios, în extaz, pe marea cu sclipiri de jad.

Cuptor – vatră calendaristic-rurală de altădată. În ea se coace cea mai bună pâine țărănească.

Cuptor – numai când dogoarea este un atribut poate fi considerat un... compliment (al verii).

Cuptor – lună cadou estival: mijloc de verificare a preferințelor celor dragi, munte ori mare?

Cuptor – raportul dintre primele șase luni ale anului și ... o lună fierbinte!

Cuptor – ne reamintește, indirect, Cuvântul biblic înseamnă: căldură divină.

Cuptor – comercial spus: „Brutărie” în aer liber.

Cuptor – lună răboj, contabilitate tur și retur pe coloana termometrului cu mercur.

Cuptor – vacanță mare -

cea mai plăcută lună a... anului școlar.

Cuptor – diviziune metaforică a furnalului: recuzită... poluantă pentru un cer senin.

Cuptor – sau „aragaz” cu de-a sila; dușmanul de moarte al frigiderului.

Cuptor – arhaism calendaristic (țest care și-a travestit folosința: ”foc sub capac” zidit).

Cuptor – struguri în stare de chihlimbar: nestemate în podgoriile țării.

Cuptor – pompieristic judecând, stingerea caniculei... dintr-un jet păgubos... cu grindină!

Cuptor – justificarea ieșirii grătarului în decorul cartierelor „rustice” numite campinguri.

Cuptor – cingătoarea lui este ploaia, o suavă țesătoare: leagă ițele de cer.

Cuptor – alternativă meteo; canicula se cunoaște

de dimineată... dar mai sigur e seara.

Cuptor – pe când aripile radiatoarelor poartă nădușeala cailor-putere... pe sus!

Cuptor – nu arde!... De tine-i conștient, omule, lumină inocentă de o valoare sfântă.

Cuptor – cu colaci împlețiți ca niște „pistarzi”... să se ajungă din urmă... bine rumeniți!

Cuptor – dar cine spus-a că marea suspină, spre țarmuri, să le mai răcorească nițel.

Cuptor – de picură în lac un strop de ploaie, vezi soarele se stinge.

Cuptor – mascota turiștilor bărboși, suprarăcorită: Poiana Țapului.

Cuptor – cu depășirea pragului de suportabilitate, uneori prologul... epilogului: starea de leșin.

Cuptor – repetat de multe ori, totuși, lăsând loc de rostire celui ce urmează: „Gustar”.

Mihai MATEICIUC

Volumul de poezii *Симфонія душі* (*Simfonia sufletului*) de Ivan Ardelean – lirismul fizicianului-poet

Volum de poezii *Симфонія душі* vine să completeze lirica lui Ivan Ardelean – cunoscut poet ucrainean, membru al Uniunii Scriitorilor din România, al cărui palmares literar cuprinde opere de mare însemnătate literară – cu un buchet omogen de poezii străbătute, de la prima, *Слово, вдарене райдугою*, până la ultima, *Щоб став далекоглядним*, de emoția și sensibilitatea specifice naturii poetice a omului Ivan Ardelean.

Necesitatea îmbogățirii literaturii ucrainene, cu precădere a liricii ucrainene din România, este un imperativ pentru comunitatea noastră, întrucât, prin opere de acest gen, cultura și literatura ucrainenilor din România capătă consistență și credibilitate, situându-se, din acest punct de vedere, la nivelul celei românești și, de ce nu, universale. Dnul prof. univ. dr. Ivan Ardelean, fizician de profesie, excelează de decenii întregi și în domeniul poeziei, creând capodopere lirice ce au văzut lumina tiparului cu sprijinul (în majoritatea cazurilor) Uniunii Ucrainenilor din România și care au ajuns la sufletele generațiilor întregi de cititori și iubitori de poezie.

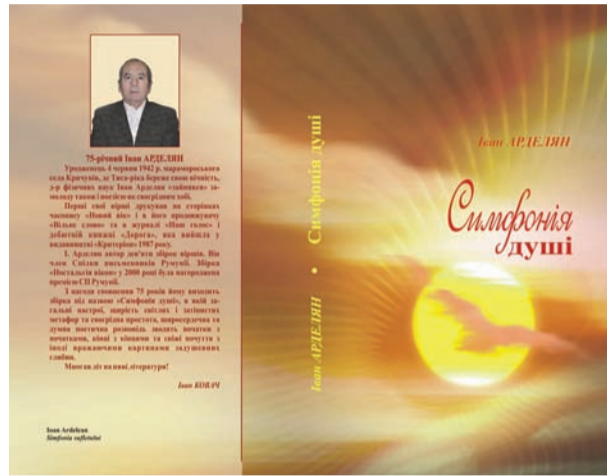
Poezia de debut, *Слово, вдарене райдугою*, se constituie într-un preambul pentru universul liric al volumului, pătruns de melancolie și tristețe, ca rezultat al percepției acutizate a efemerității vieții umane: „Тепер / у моїм житті / палає дорога присмерку. / Спогади / міряють далечинь, / утішаючи / пороги душі”. Oscilația între renunțare și speranță este omniprezentă în lirica poetului, fapt confirmat chiar în cea de-a doua poezie, *Слухай весну*, anotimpul primăverii fiind, prin excelență, o perioadă a renașterii.

Tematica poeziilor este una foarte variată, un loc aparte ocupându-l poeziile de dragoste. Sentimentul erotic este reprezentat nu la modul clasic, ci într-un stil cu totul și cu totul aparte. De exemplu, poezia *Твої очі з плямами гріхів* se constituie într-o osmoză rafinată între puritate „Колись / ти була чистою / й прозорою” și infidelitate „...твої очі / з плямами гріхів”, potențând dramatismul protagonistului liric. O altă ipostază a iubirii poartă amprenta simbolismului, iubita fiind percepută prin prisma amintirilor, a simbolurilor sau a sugestiilor regăsite în natură.

Întoarcerea la origini, la copilărie, la tot ceea ce ține de trecutul îndepărtat, dar totodată atât de apropiat omului, este reinterpretată, într-un mod original, în poezia *Я словом материнським сню, співаю, плачу...* Destinul omului este presărat cu nuanțe și culori dintre cele mai variate, cu sentimente și stări deseori contradictorii, însă tra-

seul fiecăruia dintre noi este unic în felul său și fascinant totodată. Despre un astfel de drum existențial ne vorbește poetul în poezia *Деколи дорога зивається*.

Deznădejdea și lipsa oricărei perspective sunt resimțite în poezia *Люди вбивають мрії*, în care sunt condamnați, în egală măsură, atât oamenii care uită să mai fie oameni, cât și divinitatea care permite dominația răului: „Десь там / спить і Бог, / що не хоче, / не може, / врятувати / цей Світ, / що саморуйнується”. Aseaeși idee, a

impenetrabilității naturii divine, a lipsei de ecou la durerile omului, este reiterată în poezia *Без вітхи й погодження*. Tăcerea lui Dumnezeu la rugile oamenilor este justificată, ușor ironic, astfel: „... а Він, старий, може, / не зрозумів”.

Împletirea armonioasă și fermecătoare a sentimentelor eroului liric cu fenomene și elemente ale naturii este prezentă în mai toate poeziile volumului. Ineditul acestui procedeu obișnuit, de altfel, în poezii, în general, constă tocmai în asocierea și instituirea de corespondențe antinomice între om și natură. Insuși procesul de creație, în speță cel poetic, are loc în și prin natură, împlinindu-se și desăvârșindu-se astfel. Solitudinea în mijlocul oamenilor este dureros resimțită în numeroase poezii, însă solitudinea în doi este apogeul neîmplinirii esenței umane. Eroul liric nu poate găsi armonia decât în vise și visări, iar poezia *Гармонія мрії* stă mărturie a acestei stări.

Strigătul *Vreau sa te pipăi și să urlu: «Este»*, chintesența ideii gnoseologice argheziene, își face simțită prezența, într-o formă ideatică ușor diferită, în poezia *Де Бог наказує й диктує*, în care eroul liric tinde spre cunoașterea empirică a lumii, reinterpretând filosofic și științific geneza

lumii. O cu totul altă fațetă a divinității, aceea a părintelui binevoitor care-și primește copiii la sân, după mai scurta sau mai lunga călătorie prin viață pe pământ, este percepută în poezia *Десь там*.

Pendularea permanentă între viață și moarte, între început și sfârșit, între iubire și ură, până la urmă, definește existența omului care se topește precum ceara unei lumânări între aceste contrarii. Odată atins capătul drumului, are loc reîntoarcerea la esență: „ламають крила безсилі / по невідомих горизонтах / до незнайомого кінця”. Într-o altă poezie, *Думаю*, poetul își exprimă nădejdea într-o lume a libertății depline, fără suferință, în care oamenii să găsească aceeași cale a toleranței, a iubirii și a iertării.

Principalul laitmotiv care străbate lirica lui Ivan Ardelean este conceptul de думи (gânduri) care, alături de alte noțiuni precum lumea, orizonturi, destin, vise etc., întregesc universul imaginar propus spre analiză cititorului. Doar că, nu de fiecare dată, instrumentele pe care le posedăm ne ajută să decodificăm corect mesajele încifrate, aproape, în fiecare dintre poezii, și, atunci, în ajutor ne vine intuiția. Deseori, prin concizia exprimării, poetul redă o întreagă istorie a umanității, ca, de exemplu, în poezia *На пляму крові*: „Упала одна ідея / на пляму крові, / й так народилася / одна червона квітка, / що розцвіла / й мала запах миру...”.

Eul liric, alter ego-ul poetului, caută permanent să atingă echilibrul în tot și-n toate. Mai mult decât atât, caută să dea răspuns la întrebările ce mistuie omul de la începuturile umanității. Toate căutările sensurilor vieții și ale morții nu fac decât să nască alte întrebări, alte semnificații, alte idei, propulsându-l într-un circuit din care nu există ieșire. Și, totuși, însăși căutarea care naște căutare reprezintă sensul vieții poetului, rațiunea de a-și continua existența fizică și ideologică în propriul său univers, creat în și din poezie.

Nu poate decât să ne bucure apariția acestui volum de poezii al lui Ivan Ardelean, întrucât aduce un suflu proaspăt poeziei ucrainene din România, contribuind la consolidarea și rafinarea procedurilor stilistice moderne ale poeziei. Prin poeziile sale, Ivan Ardelean propune un nou stil și o nouă manieră artistică de abordare a problemelor existențiale, un nou conținut ideatic-estetic și, nu în ultimul rând, o nouă poetică ce însumează o serie de tendințe literare postmoderne.

Mihaela HERBIL

Parodie

Mihai MATEICIUC

PRUNCIE, COPILĂRIE, COMORI VII PENTRU ETNIE

(din *Curierul ucrainean*, nr.361-362/iunie 2018)

Pruncie – odihnă între o degustare de lapte la sânul mamei ce te-a purtat în pântec și o schimbare de scutec.

Pruncie – primele legături de prietenie cu îngerul tău păzitor, după un plâns zdravăn, ca să te-ajute să nu mai cazi din leagăn.

Pruncie – drumul de la primul scâncet, uneori cu intonații triumfale, până la stabilirea, încet-încet, a poziției verticale!

Pruncie – cuvânt creat din al păcii și fericirii aluat, să cânte, să-n cânte și să descânte, cu patimă, visare și dor, dezvoltat apoi în „nani-nani puișor!” și mai apoi, n-ai ce-i face, în „fii cuminte, drace!”

Copilărie – spațiu nelimitat de joc: *de-a v-ați ascunselea*, *de-a puia-gaia*, *la foc, la foc*, *de-a hoții și vardiștii*, *de-a prinselea*, *țară-țară*, *vrem ostași*, *de-a băza*, *rațele și vânătorii*, apoi, până-n faptul serii, *foțbal*, *handbal*, *tenis de masă* și mai nou, cu scuza că e mai plăcut de stat în casă: *Need for Speed*, *Counter Strike*, *Metin*, *4 Story* și,

pentru tot copilul întrepid, *GTA 5*.

Copilărie – visul că te înalți din glie, la început, cu avioane de hârtie, apoi, mânat de aceeași idee, construind zmeie și-n unele momente rodnice, chiar rachete cosmice.

Copilărie – ah, ce timp! Bănuț fără început și sigur crezut fără sfârșit, jocului dând numai vamă, lipsit de griji și mai ales de prudență, timpul acesta nu bagă de seamă cum nisipul din clepsidră curge spre adolescență.

Pruncie și copilărie – două stări decretate să fie unite și sărbătorite în aceeași zi, la începutul verii, cu serbări emoționante, din care părinții abia se mai văd, din păcate, din fumul micilor și spumele berii!

Lucian PERȚA

Psalmii ucraineni ai neuitatului Stepan Tcaciuc

(In memoriam)

*Sunt ucrainean din neam în neam,
Soarta mea-i soarta poporului meu
(Stepan Tcaciuc)*

Cunoscutul scriitor și dăltuitor de semne, Stepan Tcaciuc, la 13 ianuarie a.c., ar fi depășit cu un an cele 8 decenii de viață, dar n-a fost să fie așa (n.13 ianuarie 1936–d.24 august 2005). Așadar, au trecut 12 ani de când ne lipsește marele bucovinean, ca om, întrucât scriitorul nu va fi niciodată uitat datorită operei sale masive, variate și semnificative, ideatic și formal – poezii, proză, eseuri, publicistică, aforisme și traduceri, pe care, oriunde le-ai deschide, vei descoperi texte model ale unui mare patriot ucrainean și român, – cum se revendică el însuși – un ilustru poet, maestru al cuvântului, care amintea, prin înfățișarea sa fizică, pe Taras Șevcenko, însă mult mai masiv, dar cu aceeași mustață căzăcească și poezie gravă, nostalgică, căci amândoi au iubit peste măsură mama-Ucraină și poporul ucrainean, regretau absența unei sorți mai fericite a marelui popor, regretau Sicea Zaporojeană cu vestita-i hătmănie și se rugau la Bunul Dumnezeu să renască slava acesteia prin vlăstarii Ucrainei: „Gândul nostru, cântul nostru/ N-or pieri-n ruine.../ Iată, unde-i fala noastră,/ Fala Ucrainei (T. Șevcenko, Către Osnovenenko, apud I. Cozmei „Cobzarul“, Cernăuți, Bukrek, 2011, p.69). În vremea noastră Ș. Tcaciuc cânta aceeași soartă ingrată a Ucrainei și, ca un văzător cu duhul, presimțea același jug al fratelui dinspre nord, prevenind aidoma lui Șevcenko, implora Ucraina să se salveze de apropiata-i ruină, chiar dacă războiul fraternal s-a declanșat în 2013: „Sfinte Volodymyr.../ În ochii tăi larg deschiși de veacuri/ O văd pe Ucraina-mi natală,/ Ea-i până-n gât în sânge frățesc/ Și-i ferecată-n lanțuri./ Trupul ei – o rană deschisă, Iar buzele ei arse bolborosesc mereu „Copiii mei, copii ai bunei maici,/ Flori galben-albastre, flori de veci / Pe maica voastră la greu n-o părășiți,/ Viitorul vostru dârz să-l făuriți,/ Așa cum duhul meu vă somează,/ Și cum mintea trează vă dictează“ vezi

„Rugă pentru limba maternă” – Sfântul Volodymyr, București, 1996, p.19). Apartenența la neamul ucrainean la Tcaciuc e puternică, asemenea unei religii și chiar mântuirea însăși de care depinde soarta sa proprie, a poetului, și soarta poporului său după cum ne atestă poezia sa religioasă prin rugăciuni, psalmi etc. În general, creația scriitorului exemplar Ș.Tcaciuc, cea clasică și modernă tratează teme existențiale cu conținut filosofico-religios, din care menționăm poezia religioasă, ce cuprinde rugăciuni, psalmi și Acatistul Fecioarei Maria, toate pătrunse și de un sentiment patriotic de dragoste fierbinte față de neamul său și țara străbunilor săi, fiind mereu preocupat de soarta poporului ucrainean și a maicii Ucraina, căci dincolo de ei poetul nu-și poate imagina existența sa pe acest pământ: „Sunt ucrainean din neam în neam,/Și astfel voi rămâne eu în veci.../Sunt ucrainean din neam în neam /Soarta mea-i soarta poporului meu „etc. (idem, *Ucrainean*, p.10). Poetul era conștient că-n sufletul său se cuibăresc două patrii, cea natală, România, și cea a pământului străbunilor săi, de stepă, Ucraina, și, ca atare trăiește prin două literaturi: „Urmașilor vă las vouă / Moștenire/ Poveștile Dunării/ Urmașilor eu vă las/ Moștenire/ Veșnicia și nemărginirea stepelor ucrainene.../ Harta istorică a Ucrainei (Ș. Tcaciuc „Psalmi ucraineni“ – Urmașii, București, 2001, pp. 52-53).

În literatura ucraineană din România, Tcaciuc poate fi considerat unul din maeștrii poeziei moderne, a versului alb/a verslibrismului, catrenelor libere, a minipoemelor, terținelor și distihurilor: „Când tăcerea mă leagă/ În leagănul melancoliei./Atunci din inima mea răsar/Mugurași de magnolii (ibidem, *Verlibrii*, p. 258), sau „Crucea-i răstignire/Plângea Isus Hristos/ Cu lacrimile tuturor mamelor/ Dolores“ (ibidem, p.354). Verslibrismul lui Tcaciuc ni se revarsă prin șiroaie de minipoeme (vezi capitolul „Verlibrii” din vol. „Psalmi ucraineni”), dintr-o propoziție-două, care oricând pot fi și-ntr-un vers: „(O lume-i Bucovina,/ Legendă și mit/Bat-o vina!/ (ibidem,

p.541) sau „Binele-i simplitate./ Iar răul – complexitate“,sau „Iluziile – confuziile/ Speranțele – deznădejdiile“. În sfârșit, o minunată autocaracterizare a dublei sale înrădăcinări literare: „Pana/și-al meu timbru/Le-au blagoslovit/ Carpații și Niprul” (ibidem, pp. 452 și 470). Asistăm în lirica sa la o revărsare de perle poetice bătute-n argint și aur asemenea aforismelor scovorodiene, pe care Pegas-ul său le-a cules din „Livada cânturilor divine” și din sfânta înțelepciune în metafore dense, semnificative, ce codifică o gândire poetică și talent absolut admirabile. Evident, Ș. Tcaciuc respiră poezie, dându-și seama el însuși de darul său divin: „În poezii/ Eu respir/ Atât, / Cât / Le scriu“ (ibidem, p.641) și le scria iubind pe Dumnezeu până la moarte, cum jura în poeziile sale clasice și ale versului liber: „Eu trăiesc cu Dumnezeu / În cuvânt, în gând și-n inimă...“ mărturisindu-se deschis la finele volumului „Psalmi ucraineni” (București, 2001, p.220). Din dăruire față de neam și nație, cartea „Psalmi ucraineni” se deschide cu ciclul psalmilor ucraineni, fiindcă poetul era conștient de originea sa și se simțea mereu un reprezentant al marii națiuni fiind mândru de obârșia sa în fața popoarelor lumii, ca să-l roage pe Dumnezeu pentru protecție și sporire duhovnicească a neamului său: „Doamne, ia poporul meu de sânge/ Sub oblăduirea Ta veșnică/ Și dă-i înapoi Ucrainei mele natale/ Slava trecutului.../Și dezrădăcinează odată pentru totdeauna/ Din rândul ucrainenilor/ Certurile și dușmănia/ Răutatea și neînțelegerea./ Și-n locul lor seamănă în sufletul lor/ Iubirea aproapelui și prietenia. /Doamne, dăruiește-ne acea unitate, după care tânjeam/ Strămoșii noștri“ – mărturisește rugăciunea „Psalmului VIII” de pe coperta opusă, evidențind atât gloria trecutului Ucrainei, dar și nevoia acută a dezrădăcinării urii și dușmăniei în favoarea iubirii și unității ucrainenilor. Redactorul acestei cărți-litanii, Iryna Moisei, consideră că rugăciunea „devine o minune numai atunci, când ea nu coboară de pe buze, ci din inima adevăratului dreptcredincios, cum era Stepan Tcaciuc” (din prefață „Rugăciunile lui Tcaciuc”, p.5), iar astăzi mărturisim că textele litaniiilor sale după doisprezece ani de absență, se confirmă.

(Continuare în numărul următor)

Ioan CHIDEȘCIUC

Cum a pețit-o împăratul pe orfana Mariika

(Poveste populară ucraineană)

Unui om sărac îi muri femeia. El rămase cu fiica sa, care se numea Mariika. Ca să scape un pic din necaz, omul își luă altă femeie, care avea și ea o fată. Femeia nu o îndrăgi pe fiica sa vitregă și de la bun început îi făcu zile fripte. Dar fata îndura totul și nu se plângea tatălui ei.

Într-o seară, bătrâna aduse în casă un fuior și îi spuse Mariikăi:

— Până dimineată trebuie să îl torci pe tot! Dacă n-o să-l torci, am să-ți smulg tot părul de pe cap!

Deși fata toarse până se crăpă de ziuă, fuiorul nu se micșoră defel. Ea se duse în grajd și începu să plângă.

— De ce plângi, Mariiko? – o întrebă vițica.

— Cum să nu plâng, vițico, când mama vitregă mi-a dat un fuior mare care trebuie tors în această noapte. Eu nu o să-l termin nici măcar în trei nopți. Dimineată o să îmi smulgă părul.

—Nu plânge, fată, am să te ajut, – îi spuse vițica. Intră în urechea mea dreaptă, iar prin cea stângă ieși, și totul va fi bine.

Mariika făcu întocmai. Se întoarse în casă, se uită, dar nici urmă de fuiorul ei, iar pe laviță erau doar fusele toarse. Fata se culcă.

Mama vitregă văzu că fuiorul este tors și azvârli furioasă toate fusele într-o ladă. În seara următoare, îi dădu Mariikăi să facă același lucru.

Fata se duse din nou în grajd. Se plânse vițelei sale bune și ea o ajută: pe dimineața fuiorul era deja tors.

Însă, în acea noapte mama vitregă nu dormi, văzu și auzi totul. Își chemă bărbatul și îi spuse:

— Taie-o pe vițelușă, că nu mai pot să o văd în fața ochilor.

— Ar fi păcat s-o tăiem, femeie. Va fi o vacuță frumoasă!

— De nu vrei tu, atunci o s-o tai chiar eu...

Bătrânul se întristă. Își vărsă amarul în fața Mariikăi. Fata alergă plângând la grajd.

— De ce plângi, Mariiko? – o întrebă vițica.

— Cum să nu plâng, vițico, dacă mama cea rea vrea să-l facă pe tata să te taie.

— Nu plânge și nu te îngrijora, doar să nu mânânci din carnea mea. Când vei merge la râu să-mi speli mațele, o să găsești în ele două semințe. Sădește-le lângă poartă.

Și omul tăie vițica. Iar mama vitregă îi zise Mariikăi:

— Ia mațele și spală-le în apa râului!

Mariika clăti mațele vițicai, iar pe obraji îi șiroiau lacrimi amare. Găsi două semințe. Când se întoarse acasă, Mariika le sădi lângă poartă. Peste noapte, din acele semințe cresc un măr de aur cu rod de argint. Mama vitregă se repezi la pom, vrând să rupă un măr. Da' de unde? Merele

se făcură nevăzute, toate zburară în sus. Zile întregi femeia se chinui să apuce un măr, dar în zadar, nu putu să rupă nici măcar o frunzuliță.

Într-o zi, pe lângă poartă trecu însuși împăratul care era încă tânăr fecior. El îi porunci vizitiului:

— Oprește-te pentru o clipă și rupe-mi un măr din acel pom.

Vizitiul își întinse mâinile spre ramuri, sări după ele, se sui în pom, dar nu izbuti să rupă vreun măr. Cei din casă ieșiră și se uitau ca la o comedie. Atunci împăratul spuse:

— Cine va rupe din acel măr măcar o frunzuliță, va primi o mare răsplată. Iar dacă îmi va rupe și un măr de argint, va deveni curteanul meu. Dacă acest lucru îl va face o fată, o voi lua de soție!

Încercă tatăl, dar nu izbuti. Încercă și mama vitregă – pierdere de vreme. Încercă și fiica ei, dar tot degeaba. Mariika stătea deoparte și nici nu se apropia. Era palidă și obosită. Împăratul o privi o clipă și-i spuse:

— Hai, fato, încearcă și tu!

Atunci Mariika se apropie de pom. Mărul își plecă ramurile spre ea. Fata rupse multe ramuri de aur, le așternu în caleașcă și puse pe ele mere.

Împăratul o luă pe Mariika de mână, o urcă în caleașcă și o duse la curte. Se zice că ea într-adevăr a devenit împărăteasă. Cine poate știi? În povești se întâmplă tot felul de minuni...

Traducere de Andreea Burlacu,
Paulina Cail, Sara Deac, Bianca Mihnea,
Facultatea de Litere din Cluj-Napoca

Discursul Președintelui Ucrainei, Petro Poroșenko, la ședința Consiliului Național pentru Investiții

Stimate doamne și stimați domni,

Sunt foarte fericit să-i salut pe cei mai mari investitori ai lumii în orașul Kiev, inima, capitala și centrul de afaceri al Ucrainei.

Vreau să subliniez faptul că aici nu este vorba doar de cei mai mari investitori ai lumii, ci și prieteni ai Ucrainei. Sunt fericit să vă salut în Palatul Mariinski recent renovat care este și el simbolul reformelor. Este simbolul reformelor, deoarece noi am finalizat această reconstrucție capitală complexă înainte de termen, cheltuind cu 400 mil. hrivne mai puțin decât era prevăzut în documentația aprobată cu doi ani în urmă.

Acum patru ani, în această zi, ucrainenii m-au ales președinte. În acel moment, Ucraina, atacată de Rusia, practic nu avea Forțe Armate. Încă înainte de Revoluția Demnității, economia a intrat într-un profund picaj. Agresiunea armată a Federației Ruse, anexarea Crimeei și ocuparea unei părți a Donbasului au dus la pierderea aproape a unui sfert din potențialul industrial al Ucrainei: industria metalurgică a Donbasului, industria chimică, industria constructoare de mașini, industria cărbunelui și a combustibililor au ajuns sub ocupația agresorului. Ca urmare, am fost nevoiți să întreprindem pași hotărâți ținând cont de efectele acestei agresiuni.

În acești ani, noi am realizat câteva sarcini principale. În anul 2014, l-am oprit pe dușman și am eliberat două treimi din Donbasul ocupat. În 2015, am creat Forțe Armate noi. În cursul anului 2016, am reluat procesul de creștere economică. Anul trecut am obținut regimul de călătorii fără vize și intrarea în vigoare a Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană ratificat. Iar acum, ceea ce voi spune se referă la ampla înnoire a țării și la trecerea de la etapa de stabilizare la cea de dezvoltare economică puternică și dinamică.

Vreau ca și dumneavoastră să credeți în uimitoarea noastră țară așa cum cred eu personal, așa cum crede în ea un mare număr de ucrainenii și mulți investitori străini care deja dezvoltă afaceri în Ucraina. Pentru aceasta le mulțumesc.

Vreau să vă aduc la cunoștință aprecierile investitorilor străini care sunt de multă vreme la noi. Cu prilejul reuniunii anuale a companiilor membre ale Camerei de Comerț Americane din Ucraina a avut loc o votare interactivă. S-a întâmplat acest lucru încă în primele zile ale lunii februarie. Cu acest prilej s-a constatat faptul că anul trecut, 64% dintre companii și-au extins afacerile, iar anul acesta, 83% dintre companiile americane reprezentate în această Cameră intenționează să facă același lucru. Acești parametri calitativi seci, mai grăitori decât orice discurs sau emoție, descriu calitatea schimbărilor ce au loc în țară, cifrele seci sunt mai convingătoare decât emoțiile nestăpânite.

Discuțiile cu mediul de afaceri sunt fără obiect dacă participanții la aceste discuții nu operează cu cifre, de aceea îmi voi permite să apelez puțin la statistică.

De nouă trimestre consecutiv, produsul intern brut al Ucrainei crește constant (2,1%-2,4%-3,1% în primul trimestru al anului 2018). Ritmurile de creștere evoluează treptat. Subliniez fap-

tul că până atunci, am avut 14 trimestre de scădere care a început la sfârșitul anului 2012 din cauza unei politici economice absurde. Cei mai grei ani au fost 2014 și 2015 în care, după agresiunea rusă, produsul intern brut a scăzut cu 7% și, respectiv, 10%. Creșterea pe anul trecut a fost de 2,5%, iar pe anul în curs se așteaptă la 3%. Nouă trimestre sunt considerate un trend stabil.

Pentru anii imediat următori atât prognozele interne, cât și previziunile instituțiilor financiare internaționale ca și aprecierile agențiilor de rating sunt consensual pozitive.

Atât eu, cât și întreaga societate ucraineană ne bucurăm de aceste ritmuri, evident dacă le comparăm cu situația de acum câțiva ani. Pe ansamblu, însă, ele nu ne mulțumesc.

Noi trebuie să creștem în ritmuri mai susținute decât media economiei mondiale. Sunt convins că vom reuși acest lucru inclusiv datorită succesului reformelor sistemice și politicii dumneavoastră investiționale active.

Din partea dumneavoastră așteptăm investiții. În această sală s-au adunat oameni ale căror companii, după cum am calculat eu, însumează un capitol ce depășește 900 miliarde de dolari. Imaginați-vă că această masă este, cred eu, acum cea mai scumpă din lume.

Noi depunem în mod constant eforturi pentru îmbunătățirea climatului investițional.

Dragi prieteni,

În anii 2012-2013, Ucraina ocupa locul 153 în ratingul Băncii Mondiale „Doing business”. În anul următor, locul 137, un loc, de asemenea, inacceptabil. În 2017, Ucraina se afla pe locul 76. Este cel mai mare avans înregistrat oricând de vreo țară.

Evident că nu e o poziție care să ne satisfacă. Cea de a 61-a treaptă depășită înseamnă că noi nu am stat pe loc. Fiecare dintre dumneavoastră știe că mai ales în problema impozitării, doar în ultimul an, ne-am ridicat cu 41 puncte în ratingul „Doing business”. Și nu avem de gând să ne oprim.

Ucraina s-a ridicat cu șase trepte în ratingul inovațiilor „Global Innovation” și se află între primele 50 de țări. Într-un singur an, am urcat 23 de trepte în ratingul transparenței Global Open Data Index.

În cadrul dereglementării s-a redus de două ori numărul tipurilor de activități care sunt supuse licențierii. Echipa noastră a anulat sute de alte bariere administrative pentru business. Și fiecare dintre dumneavoastră simte acest lucru. Am redus și am reglementat clar controalele și intenționăm să mergem cu hotărâre înainte. Am simplificat în mod substanțial procedura de deschidere a unei afaceri. Dacă cineva dintre dumneavoastră este gata să depună azi, vineri, documentele, propun să efectuăm un experiment, eventual chiar online, și eu garantez că marți va fi înregistrat. De ce marți, vă veți întreba. De ce nu luni? Pentru că luni la noi e Sfânta Treime și e zi liberă. Altfel, ar fi putut fi înregistrat și luni.

Stimate doamne și stimați domni, Ucraina este un loc de mare perspectivă pentru investiții. Aveți și dumneavoastră posibilitatea să vă înscrieți numele în istoria succesului ucrainean, să vă consolidați fiecare pozițiile pe piețele mon-

diale. Scopul meu ca președinte, scopul puterii de stat a Ucrainei este de a se trece de la ajutor la colaborare cu investitorii. Ucraina trebuie să treacă de la credite la FDI – investiții străine directe.

Doresc să mulțumesc în mod special companiilor care, în cele mai dificile momente – anii 2014 și 2015 ne-au susținut prin faptul că au continuat să investească. Mulțumiri companiilor Cargil, Bunge, Arcelor Mittal, Turkcell. Mulțumiri speciale și Băncii Mondiale pentru Reconstrucție și Dezvoltare, Corporației Financiare Internaționale, mulțumiri General Electric – cu care, în cele mai dificile vremuri, am încheiat contracte de un miliard de dolari. Mulțumiri și celor care și-au început aici activitatea în acest an, cum ar fi DP World și altor companii. Și eu numesc aici doar pe cele care participă la ședința Consiliului Național pentru Investiții.

Aș dori să vă atrag atenția asupra ramurii IT din Ucraina. Astăzi, ea face parte din cele trei industrii cu cea mai mare cotă-parte din produsul intern brut, fiind depășită doar de complexul agroindustrial și de metalurgie. Conform prognozelor realizate de experți, anul acesta, numărul de IT-iști urmează să crească cu încă 25%, iar până în 2025 să se dubleze. Și toți aceștia sunt ucrainenii tineri și ambițioși, generația noastră nouă și viitorul nostru nou.

În problema gazelor noi am depins prea mult timp de Rusia, încât abia acum am început să dezvoltăm energia alternativă. Și majoritatea celor prezenți în această sală au proiecte în energia solară și în sursele de energie regenerabilă. Chiar dacă ponderea acestei energetici este încă modestă, nici nu voi indica procentul, vă rog să observați dinamica, deoarece numărul capacităților instalate numai în ultimii trei ani a crescut cu 60% timp în care pentru înlocuirea gazelor cu energie regenerabilă s-a investit un miliard 100 de milioane de euro.

Conform strategiei energetice, în anul 2035, ponderea energiei din surse regenerabile va reprezenta, atenție, 25%. Peste 5 ani, un sfert din energie electrică va fi din surse regenerabile. Este o sarcină foarte ambițioasă. Ca președinte, eu am o viziune clară pentru următorii 5 ani cum să stimulăm creșterea economică, cum să asigurăm creșterea standardelor de trai, cum să construim o economie concurențială, cum să atragem investițiile și, indiscutabil, cum să asigurăm pacea în Ucraina și să consolidăm eforturile pentru a elibera pământul ucrainean de agresorul rus.

Desigur, avem nevoie de colaborare. Colaborare în derularea proiectelor investiționale. Sunt convins că această colaborare se va extinde. Consider că dumneavoastră puteți să deveniți comunicatori extrem de eficienți inclusiv în mediul de afaceri internațional. Să promovați adevărul despre ceea ce se petrece cu adevărat în Ucraina, adevărul despre succesele Ucrainei, atractivitatea investițională a Ucrainei, despre identitatea europeană a Ucrainei și, evident, despre viitorul european al Ucrainei.

Vă doresc să percepeți Ucraina ca țară a posibilităților nelimitate.

Pagină realizată de Ion ROBCIUC

UCRAINA - mai aproape